

Powiat Starogardzki

**Raport z realizacji
Programu ochrony środowiska
dla powiatu starogardzkiego
na lata 2017-2020
z perspektywą na lata 2021-2024**

OKRES RAPORTOWANIA LATA 2017-2018

Spis treści

1.	Wprowadzenie	2
1.1.	Podstawa prawna sporządzenia raportu z Programu ochrony środowiska	2
1.2.	Cel sporządzenia raportu	2
1.3.	Zakres raportu	2
1.4.	Metodologia i źródła gromadzenia danych.....	3
2.	Charakterystyka powiatu starogardzkiego	4
3.	Cele i zadania programowe.....	5
4.	Status realizacji planowanych działań inwestycyjnych	7
5.	Edukacja ekologiczna.....	36
6.	Monitoring realizacji programu – wskaźniki monitorowania	39
7.	Podsumowanie i wnioski	43

1. Wprowadzenie

1.1. Podstawa prawna sporządzenia raportu z Programu ochrony środowiska

W związku z postanowieniami art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 21 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2019r. poz. 1396 z późn. zm.) Zarząd Powiatu Starogardzkiego opracował Program ochrony środowiska dla powiatu starogardzkiego na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021-2024.

Program opracowano na podstawie 9 obowiązujących strategii, w szczególności: Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko, Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa, Strategii Innowacyjności i Efektywności Gospodarki. Program uchwalony w 2017r. był opracowany zgodnie z „Wytycznymi do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska” wydanych przez Ministerstwo Środowiska z września 2015r.

W myśl art. 18 ust. 2 ustawy Prawo ochrony środowiska zarząd powiatu jest obowiązany do sporządzania co 2 lata raportu z realizacji celów zawartych w dokumencie. Raport ten przedstawiany jest organom wykonawczym, czyli radzie powiatu, a po uchwaleniu przekazywany zarządowi województwa.

1.2. Cel sporządzenia raportu

Raport jest sporządzany w celu określenia, czy prowadzone działania inwestycyjne i pozainwestycyjne są prowadzone zgodnie z założeniami przyjętymi w dokumentach programowych. Raport jest narzędziem monitorującym czy podjęte działania prowadzone są we właściwym kierunku. W celu możliwości mierzalnego określenia realizacji założeń programu autorzy dokumentu zaproponowali wskaźniki jego monitorowania. Analiza części opisowej raportu oraz wspomnianych wskaźników pozwoli na wyciągnięcie wniosków czy program jest realizowany.

1.3. Zakres raportu

W raporcie przytoczono cele przyjęte w Programie ochrony środowiska dla powiatu starogardzkiego. Zawarto działania inwestycyjne i pozainwestycyjne prowadzone przez władze powiatu, gmin znajdujących się w granicach powiatu, nadleśnictw oraz innych instytucji odpowiedzialnych za realizację założeń programowych. Dodatkowo przedstawiono stan wskaźników monitorowania za lata 2017-2018 i dokonano ich porównania z poprzednim okresem raportowania. Ostatnią część raportu stanowi podsumowanie oraz wnioski wskazujące czy cele programu są realizowane.

1.4. Metodologia i źródła gromadzenia danych

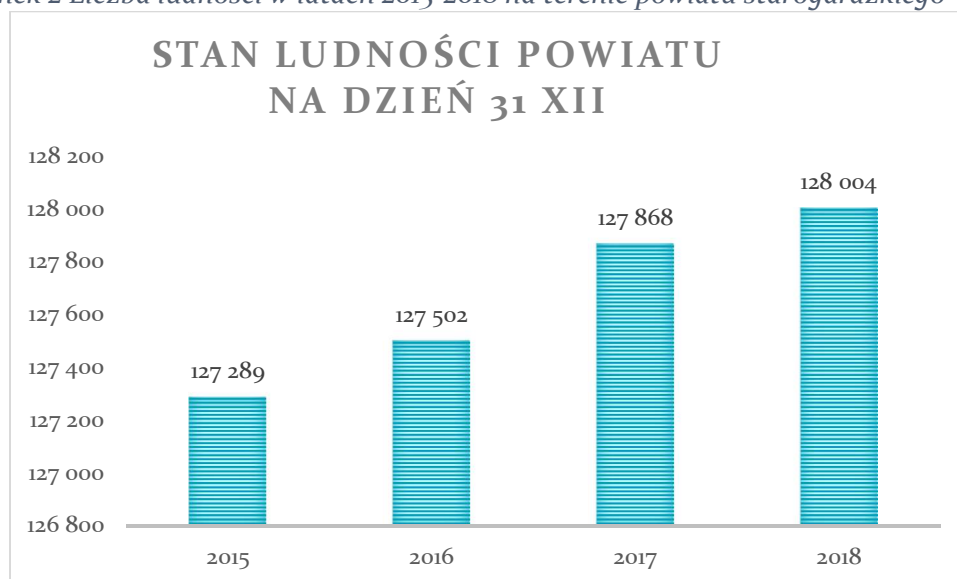
W celu zgromadzenia danych wysłano pisma z prośbą o przekazanie informacji o działaniach podjętych w celu realizacji celów zawartych w Programie ochrony środowiska. Prośby zostały skierowane do następujących instytucji:

1. Starostwo Powiatowe w Starogardzie Gdańskim, ul. Tadeusza Kościuszki 17, 83-200 Starogard Gdański;
2. Urząd Gminy Bobowo, ul. Gdańska 12, 83-212 Bobowo;
3. Urząd Miejski w Czarnej Wodzie, ul. Mickiewicza 7, 83-262 Czarna Woda;
4. Urząd Gminy Kaliska, ul. Nowowiejska 2, 83-260 Kaliska;
5. Urząd Gminy Lubichowo, ul. Zblewska 8, 83-240 Lubichowo;
6. Urząd Gminy Osieczna, ul. Plac 1000-lecia 1, 83-242 Osieczna;
7. Urząd Gminy Osiek, Kwiatowa 30, 83-221 Osiek;
8. Urząd Gminy Zblewo, ul. Główna 40, 83-210 Zblewo;
9. Urząd Gminy Smętowo Graniczne, ul. Dworcowa 10, 83-230 Smętowo Graniczne;
10. Urząd Gminy Skórcz, ul. Dworcowa 6, 83-220 Skórcz;
11. Urząd Gminy Skarszewy, plac gen. Hallera 18, 83-250 Skarszewy;
12. Urząd Miasta Starogard Gdański, ul. Gdańska 6, 83-200 Starogard Gdański;
13. Urząd Gminy Starogard Gdański, ul. Sikorskiego 9, 83-200 Starogard Gdański;
14. Urząd Miejski w Skórczu, ul. Główna 40, 83-220 Skórcz;
15. Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Gdańsku, ul. Subisława 5, 80-354 Gdańsk;
16. Gminna Energetyka Ciepła Skarszewy, Osiedle Generała Władysława Sikorskiego 13A, 83-250 Skarszewy;
17. Zakład Utylizacji Odpadów Komunalnych „Stary Las” Stary Las 9, 83-200 Starogard Gdański;
18. Zarząd Dróg Wojewódzkich w Gdańsku, ul. Mostowa 11A, 80-778 Gdańsk;
19. Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego Departament Środowiska i Rolnictwa, ul. Okopowa 21/27, 80-810 Gdańsk;
20. Nadleśnictwo Starogard, ul. Gdańska 12, 83-200 Starogard Gdański;
21. Nadleśnictwo Kaliska, ul. Długa 64, 83-260 Kaliska;
22. Nadleśnictwo Lubichowo, ul. Leśna 12, 83-240 Lubichowo;
23. Powiatowy Zarząd Dróg w Starogardzie Gdańskim, ul. Mickiewicza 9, 83-200 Starogard Gdański.

Dodatkowo do sporządzenia raportu korzystano z innych ogólnodostępnych źródeł danych w tym z:

1. Danych GUS – Bank Danych Lokalnych,
2. Raportu o stanie środowiska woj. pomorskiego w 2017 r., Wyd. Biblioteka Monitoringu Środowiska, Gdańsk 2018 rok;
3. Rocznej analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Związku Gmin Wierzyca za lata 2017 i 2018 roku;
4. Danych opublikowanych na stronie <http://zgwierzyca.pl> w zakładce „zagospodarowanie odpadów”.

Rysunek 2 Liczba ludności w latach 2015-2018 na terenie powiatu starogardzkiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BRAK DANYCH, na dn. 07.10.2019r.

3. Cele i zadania programowe

Autorzy Programu ochrony środowiska dla powiatu starogardzkiego na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021-2024 nie ustanowili jednego strategicznego celu, ale szereg celów dla poszczególnych obszarów interwencji oddzielnie, co obrazuje poniższa tabela:

Tabela 1 Cele i kierunki interwencji ustalone dla poszczególnych obszarów interwencji

Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji
1. Ochrona klimatu i jakości powietrza	trwała poprawa jakości powietrza atmosferycznego w kontekście zmian klimatu i wdrażania gospodarki niskoemisyjnej	zmniejszenie emisji zanieczyszczeń w zakresie emisji powierzchniowej
		zmniejszenie emisji zanieczyszczeń w zakresie emisji punktowej
		zmniejszenie emisji zanieczyszczeń w zakresie emisji liniowej
2. Zagrożenia hałasem	poprawa klimatu akustycznego na obszarach, gdzie zostały przekroczone wartości normatywne oraz zabezpieczanie pozostałych obszarów przed zagrożeniem wystąpienia ponadnormatywnej emisji hałasu poprzez rozwój i modernizację systemu transportowego	zmniejszenie emisji hałasu komunikacyjnego
		zmniejszenie emisji hałasu przemysłowego
3. Pola elektromagnetyczne	ochrona przed negatywnym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych	ograniczanie zagrożenia polami elektromagnetycznymi

4. Gospodarowanie wodami	tworzenie spójnego i nowoczesnego systemu zarządzania gospodarką wodną z uwzględnieniem zasad ochrony środowiska poprzez ograniczenie negatywnych skutków powodzi i suszy oraz minimalizowanie ryzyka występowania sytuacji nadzwyczajnych	ograniczenie zasięgu oraz skutków powodzi
	dążenie do osiągnięcia dobrego stanu i potencjału wód powierzchniowych i podziemnych pod względem jakościowym określonych przez Ramową Dyrektywę Wodną (Dyrektywę 2000/60/WE)	zmniejszenie dopływu zanieczyszczeń do wód
		racjonalne zużycie zasobów wód
5. Gospodarka wodno-ściekowa	ograniczenia negatywnego oddziaływania na jakość wód mieszkalnictwa i przemysłu	zmniejszenie dopływu zanieczyszczeń komunalnych do wód
		poprawa stanu jakości ujmowanej wody do zaopatrzenia ludności
6. Zasoby geologiczne	racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalin w zakresie ich rozpoznania, wydobycia i rekultywacji terenów poeksploatacyjnych	ograniczanie presji na wykorzystanie zasobów powierzchni ziemi
7. Gleby	zrównoważony rozwój rolnictwa z poszanowaniem walorów środowiska i różnorodności biologicznej oraz ochrona gleb przed degradacją i rekultywacja terenów zdegradowanych i zdewastowanych	ochrona zasobów gleb przed degradacją mechaniczną
		ochrona zasobów gleb przed degradacją chemiczną
8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	skuteczny rozwój systemu gospodarki odpadami	poprawa świadomości ekologicznej wśród mieszkańców
		dostosowanie systemów gospodarowania odpadami komunalnymi
		intensyfikacja działań związanych z gospodarką odpadami
9. Zasoby przyrodnicze	ukształtowanie spójnego przestrzennie systemu obszarów podlegających ochronie prawnej i pozostałych terenów zieleni oraz rozwijanie zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej	ochrona obszarów i gatunków cennych pod względem przyrodniczym
		ochrona zasobów leśnych przed ich nadmiernym użytkowaniem i szkodnikami
10. Zagrożenia poważnymi awariami	ograniczenie ryzyka wystąpienia zagrożeń środowiska spowodowanych przez potencjalne źródła awarii przemysłowych	zminimalizowanie możliwości wystąpienia poważnych awarii
		zwiększenie wsparcia dla jednostek straży pożarnej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie POŚ dla powiatu starogardzkiego

5. Status realizacji planowanych działań inwestycyjnych

Tabela 2 Status realizacji inwestycji wpisanych do POŚ dla powiatu starogardzkiego

Interesariusze	Opis przeprowadzonych inwestycji	Czy inwestycja została zrealizowana	Uzasadnienie braku realizacji	Rok realizacji	Koszty i źródła finansowania
Ochrona klimatu i jakość powietrza					
Gminna Energetyka Ciepła Skarszewy	Modernizacja sieci ciepłej – wymiana 1471,0 mb sieci kanałowej na sieć preizolowaną.	TAK		2017	1.512.702,29 zł środki własne, dofinansowanie z UE
	Modernizacja 4 węzłów na osiedlu Sikorskiego w Skarszewach, modernizacja instalacji CWU z przeniesieniem grzania CWU do węzłów w 3 budynkach.	TAK		2017	113.500,00 zł środki własne
	Modernizacja 6 węzłów na osiedlu Sikorskiego w Skarszewach, modernizacja instalacji CWU z przeniesieniem grzania CWU do węzłów w 6 budynkach.	TAK		2018	229.000,00 zł środki własne
	Modernizacja węzłów – osiedle Sikorskiego w Skarszewach do modernizacji pozostałych 16 węzłów.	NIE	Brak środków na realizację. Planowana modernizacja bez określenia czasowego.	-	-
Nadleśnictwo Lubichowo	Wymiana kotła centralnego ogrzewania w budynku leśniczówki Bojanowo.	TAK		2018	13.700,00 zł środki własne, Gm. Lubichowo
	Termomodernizacja budynku mieszkalnego-leśniczówki Leśna Jania.	TAK		2016-2017	356.300,00 zł środki własne, Gm. Osiek
Gmina Czarna Woda	Realizacja zadanie pn. „Czyste powietrze Gminy Czarna Woda” – dofinansowania na modernizację systemów grzewczych (zmodernizowano 3 kotłownie).	TAK		2017	60.101,72 zł środki własne, WFOŚiGW, środki właścicieli nieruchomości
	Termomodernizacja budynku urzędu gminy, poprzez wymianę stolarki okiennej.	TAK		2017 2018	10.600,00 zł 23.650,00 zł

	Dofinansowanie do usunięcia wyrobów azbestowych z 3 nieruchomości.	TAK		2018	8.000,00 zł środki własne, środki właścicieli nieruchomości
	Budowy ciągu pieszo-rowerowego na odcinku od drogi krajowej nr 22 do terenu Zespołu Szkół, z wyłączeniem terenu kolejowego wraz z infrastrukturą towarzyszącą w ul. Mickiewicza w Czarnej Wodzie o długości ok. 0,5 km.	TAK		2017	798.150,65 zł środki własne
Gmina Lubichowo	Modernizacja budynku: remont połączony z termomodernizacją budynku Gminnego Ośrodka Kultury w Lubichowie wraz z zagospodarowaniem terenu (docieplenie ścian budynku, wymiana stolarki okiennej, wymiana kotła CO).	TAK		2018	143.366,03 zł środki własne, PROW
	Modernizacja budynku: remont połączony z termomodernizacją budynku Agronomówki (wymiana stolarki okiennej, docieplenie budynku, wymiana kotłów CO).	TAK		2018	3.178,00 zł środki własne
	Modernizacja budynku: remont połączony z termomodernizacją budynku Publicznej SP w Zelgoszczy (wymiana stolarki okiennej, docieplenie budynku, wymiana kotła CO).	TAK		2017-2018	25.100,00 zł środki własne
	Modernizacja budynku: remont połączony z termomodernizacją budynku OSP w Ocyplu.	TAK		2017	36.680,00 zł środki własne
	Wymiana systemów grzewczych Kocioł w UG Lubichowo.	TAK		2017	24.946,02 zł środki własne
	Przeprowadzenie badań wsi Lubichowo pod kątem źródeł niskiej emisji.	NIE			
	Usuwanie wyrobów zawierających azbest.	TAK		2017 2018	12.906,00 zł 6.164,55 zł środki własne, WFOŚiGW

	Instalowanie odnawialnych źródeł energii – kolektorów słonecznych i paneli fotowoltaicznych, pomp ciepła, mikro- lub pikowiatraków, wiatraków do montowania na budynkach.	w trakcie realizacji	We wrześniu 2018 roku podpisano umowę o dofinansowanie z RPO Województwa Pomorskiego na lata 2014-2010 na projekt pod nazwą zwiększenie wykorzystania energii pochodzącej z Odnawialnych Źródeł Energii. Projekt realizowany w partnerstwie z Gminą Stary Targ.		Całkowita wartość projektu 4.180.433,62 zł
	Budowa ogniw fotowoltaicznych na budynku Publicznego Gimnazjum w Lubichowie.	w trakcie realizacji			
Gmina Osieczna	Modernizacja świetlicy wiejskiej w Klaninach.	TAK		2017	9.992,78 zł środki własne
	Modernizacja poddasza świetlicy wiejskiej w Zimnych Zdrojach.	w trakcie realizacji	W roku 2018 nie prowadzono żadnych prac, dokończenie zadania zaplanowano na rok 2019.	2017 2018	9.268,36 zł 0,00 zł środki własne
Gmina Bobowo	Modernizacja budynku UG Bobowo, ul. Gdańska 12.	NIE	-	-	-
	Modernizacja budynku Przedszkola, ul. Gdańska 19 i Gdańska 17, Bobowo.	NIE	-	-	-
	Modernizacja budynku Przychodni, ul. Gdańska 11, Bobowo.	NIE	-	-	-
	Modernizacja budynku ZSP oraz hali sportowej, ul. Gimnazjalna 20, Bobowo.	NIE	-	-	-
	Modernizacja budynku świetlic wiejskich Grabowo 39, Wysoka 27.	NIE	-	-	-
	Modernizacja budynku ZSP, ul. Gdańska 81, Bobowo.	TAK		2017	2.187.000,00 zł środki własne, środki EFRR w ramach RPO WP
	Montaż instalacji rozproszonych wykorzystujących energię odnawialną do produkcji energii elektrycznej lub ciepłej Zespół Szkół Publicznych, Bobowo, ul. Gdańska 81.	TAK		2018	

Modernizacja budynku wielofunkcyjnego: Biblioteki Publicznej, GOKSiR, świetlicy wiejskiej i OSP, ul. Gdańska 15, Bobowo.	TAK		2018	1.688.817,48 zł środki własne, środki EFRR w ramach RPO WP
Modernizacja budynku hydroforni, ul. Rieczna 42, Bobowo.	TAK		2017	476.000,00 zł środki własne, środki EFRR w ramach RPO WP
Modernizacja budynku po OSP, Grabowo 27.	TAK		2018	11.500,00 zł środki własne
Modernizacja budynków niepublicznych.	NIE	brak danych	-	-
Termomodernizacja budynków: Wspólnota Mieszkaniowa Wysoka 83, Wspólnota Mieszkaniowa Wysoka 84.	NIE	brak danych	-	-
Przebudowa istniejących źródeł ciepła, dotyczy obiektów: - ZSP, Bobowo, ul. Gimnazjalna 20 – olej opałowy, - Sala sportowa, Bobowo, ul. Gimnazjalna 20 – energia elektryczna, - w budynkach i obiektach niepublicznych.	NIE	-	-	-
Montaż instalacji rozproszonych wykorzystujących energię odnawialną do produkcji energii elektrycznej lub ciepłej budynek UG.	NIE			
Montaż instalacji rozproszonych wykorzystujących energię odnawialną do produkcji energii elektrycznej lub ciepłej budynek wielofunkcyjny: Biblioteka Publiczna, GOKSiR, Świetlica wiejska, Bobowo, ul. Gdańska 15.	NIE			
Montaż instalacji rozproszonych wykorzystujących energię odnawialną do produkcji energii elektrycznej lub ciepłej budynek Przedszkola, Bobowo, ul. Gdańska 19, Gdańska 17,	NIE			
Montaż instalacji rozproszonych wykorzystujących energię odnawialną do produkcji energii elektrycznej lub ciepłej budynek Przychodni, Bobowo, ul. Gdańska 11.	NIE			

	Montaż instalacji rozproszonych wykorzystujących energię odnawialną do produkcji energii elektrycznej lub ciepłej Zespół Szkół Publicznych, Bobowo, ul. Gimnazjalna 20.	NIE			
	Montaż instalacji rozproszonych wykorzystujących energię odnawialną do produkcji energii elektrycznej lub ciepłej ORLIK, Bobowo, ul. Gimnazjalna 20.	NIE			
	Montaż instalacji rozproszonych wykorzystujących energię odnawialną do produkcji energii elektrycznej lub ciepłej budynek hydroforni, Bobowo, ul. Rzeczna 42.	NIE			
	Montaż instalacji rozproszonych wykorzystujących energię odnawialną do produkcji energii elektrycznej lub ciepłej budynek Przepompowni, ul. Ogrodowa 21A.	NIE			
Gmina Wiejska Starogard Gdański	Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej wraz z modernizacją i usprawnieniem źródeł ciepła i energii (termomodernizacja 9 obiektów użyteczności publicznej oraz wyposażenie 4 obiektów szkolnych w systemy fotowoltaiczne).	TAK		2017-2018	2.586.619,84 zł środki własne, RPO WP 2014-2020
	Dofinansowania do prywatnych inwestycji wymiany źródeł ciepła , instalacji ogniw fotowoltaicznych i solarnych, usuwania pokryć dachowych z azbestu.	TAK		2017 2018	150.000,00 zł 150.000,00 zł środki własne
	Czyste powietrze w Gminie Starogard Gdański.	TAK		2017-2018	624.031,12 zł środki własne, WFOŚiGW,
	Wymian opraw oświetleniowych (1101 szt.).	TAK		2018	1.492.165,52 zł RPO WP 2014-2020, środki własne

Gmina Miejska Starogard Gdański	Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej wraz z modernizacją i usprawnieniem źródeł ciepła i energii.	TAK		2017-2018	7.167.0380,00 zł środki własne, środki pozyskane z UE
	Termomodernizacji budynków jednorodzinnych i wielorodzinnych na terenie miasta	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych
	Głęboka termomodernizacja obiektów publicznych i prywatnych z wykorzystaniem OZE do produkcji energii i ciepła.	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych
	Modernizacja źródeł energii cieplnej w budynkach prywatnych.	TAK		2017-2018	2.425.139,00 zł budżet miasta, WFOŚiGW, środki mieszkańców
	Rozbudowa sieci ciepłowniczych na terenie miasta.	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych
Województwo Pomorskie	Termomodernizacja obiektów SWP -Zarząd Dróg Wojewódzkich w Gdańsku RDW Starogard Gdański ul. Mickiewicza 9.	TAK		2016-2018	279.157,88 zł EFRR, Środki własne
	Termomodernizacja obiektów SWP - Szpital dla nerwowo i psychicznie chorych w Starogardzie Gdańskim.	NIE	Realizację przeniesiono na lata 2019-2021	-	-
Gmina Zblewo	Budowa instalacji ogniw fotowoltaicznych na budynkach użyteczności publicznej.	NIE	Wniosek nie otrzymał dofinansowania z RPOWP	2017	dokumentacja – 9.643 zł
	Wymiana źródeł ciepła w ramach programu „Czyste Powietrze Pomorza”.	TAK		2017 2018	335.297,17 zł 38.335,45 zł środki własne, WFOŚiGW w Gdańsku
	Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Zblewo.	TAK		2017	22.072,92 zł środki własne, WFOŚiGW w Gdańsku
Gmina Skarszewy	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej.	TAK		2017	1.711.380,16 zł środki własne, RPO
	Wymiana źródeł ciepła w budynkach jedno i wielorodzinnych.	TAK		2017-2018	119.626,81 zł środki własne i zewnętrzne, mieszkańcy

	Wymiana oświetlenia ulicznego w całej gminie na LED.	TAK		2018	18.042.663,00 zł środki własne i zewnętrzne
Gmina Osiek	Opracowanie dokumentacji Plan Gospodarki Niskoemisyjnej.	TAK		2017	5.535,00 zł środki własne
	Termomodernizacja budynków szkolnych. Etap I Wymiana kotłów grzewczych z armaturą.	TAK		2018	182.810,00 zł środki własne
Gmina Miejska Skórcz	Unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest.	TAK		2017	1.656,76 zł środki własne
	Unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest.	TAK		2018	15.259,05 zł środki własne
Gmina Smętowo Graniczne	Opracowanie dokumentacji Plan Gospodarki Niskoemisyjnej.	NIE	brak danych	-	-
	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej – Zespół Kształcenia i Wychowania w Smętowie Granicznym, Publiczna Szkoła Podstawowa w Kamionce oraz Świetlica Wiejska w Leśnej Jani.	TAK	Zrealizowano jedynie zadania zaplanowane w miejscowościach Kamionka oraz Leśna Jania	2018	2018 – Leśna Jania – 54.508,00 zł środki własne
	Unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest – dotacje dla mieszkańców.	TAK		2017 2018	3.050,00 zł 6.195,96 zł środki własne
	Unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest.	TAK		2017	7.070,00 zł środki własne, dofinansowanie z WFOŚiGW
	Dofinansowania do wymiany starych źródeł ciepła na nowe.	TAK		2018	brak danych środki własne
Gmina Kaliska	Aktualizacje projektów założeń do planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowego oraz opracowanie i aktualizacja PGN.	NIE	Zadanie przeniesione na lata 2019-2020	-	-
	Przebudowa, remont budynku Gminnego Ośrodka Kultury w Kaliskach etap IV wraz z zakupem niezbędnego wyposażenia w tym termomodernizacja całego budynku.	TAK		2017	211.240,98 zł Budżet Gminy, środki Ministerstwa Kultury

	Remont elewacji zewnętrznej w OSP Piece.	TAK		2018	brak danych środki własne
	Dofinansowanie zadań dla mieszkańców na wymianę ekologicznych źródeł ciepła oraz montaż instalacji OZE w ramach programu „Czyste Powietrze Pomorza”.	TAK		2017-2018	218.140,55 zł środki własne, środki WFOŚiGW w Gdańsku
	Wymiana źródeł ciepła na źródła ekologiczne (pompy ciepła) w świetlicy w Czarnym, Cieciorce, Bartlu Wielkim, Iwicznie i Dąbrowie.	NIE		-	-
	Instalacja fotowoltaiczna na terenie oczyszczalni ścieków w Kaliskach oraz w Szkole w Kaliskach, Przedszkolu, Urzędzie Gminy, Środowiskowym Domu Samopomocy, Świetlicy w Cieciorce, ZOW Piece, Gminnym Ośrodku Kultury w Kaliskach.	NIE	Realizacja przesunięta	-	-
	Budowa dwóch budynków mieszkalnych wielorodzinnych przy ulicy Przedszkolnej w Kaliskach.	w trakcie realizacji		2018-2020	844.000,00 zł środki własne, Fundusz dopłat w Banku Gospodarstwa Krajowego
	Budowa oświetlenia ulicznego w technologii LED w miejscowościach Młyńsk, Leśna Huta, Strych.	TAK		2017	44.046,30 zł środki własne
	Modernizacja oświetlenia wewnętrznego w budynku ZSP w Kaliskach w ramach programu „LED dla pomorskich szkół”.	TAK		2018	113.317,72 zł środki własne, środki WFOŚiGW w Gdańsku
	Wykonanie oraz modernizacja oświetlenia awaryjnego w budynku ZSP w Kaliskach.	TAK		2018	42.529,73 zł środki własne
Powiat Starogardzki	Termomodernizacja budynku internatu w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych w Skórczu.	TAK		2017 2018	130.000,00 zł 74.500,00 zł środki własne
	Wymiana oświetlenia na energooszczędne (oświetlenie LED) – Zespół Szkół Zawodowych w Starogardzie Gdańskim.	TAK		2017-2018	9.000,00 zł środki własne

	Termomodernizacja Zespół Szkół Zawodowych w Starogardzie Gdańskim.	TAK		2017-2018	1.377.600,00 zł środki własne
	Termomodernizacja Technikum w Owidzu.	TAK		2018	1.193.100,00 zł środki własne
	Termomodernizacja budynku Kociewskiego Centrum Kształcenia Ustawicznego.	TAK		2017-2018	630.064,50 zł środki własne
	Termomodernizacja 4 budynków (budynek główny, budynek auli i zaplecza wychowania fizycznego, łącznik oraz hala sportowa) II Liceum Ogólnokształcącego w Starogardzie Gdańskim.	TAK		2017-2018	2.179.280,47 zł środki własne
	1. Zakup samochodu marki Skoda Rapid, rok. prod. 2018, poj. Silnika 1000cm3, emisja CO2 : 106g/km EURO 6, norma spalania 6,2L benzyny 95 na 100km. 2. Zakup samochodu marki Ford Ranger nowy, poziom emisji spalin: Euro 6 ZC. 3. Współfinansowano zakup samochodu ratowniczo-gaśniczego dla OSP Skórcz.	TAK		2018	202.280,50 zł środki własne, WFOŚiGW, Gmina Miejska Starogard Gdański, Gmina Wiejska Starogard Gdański, Środki ubezpieczeniowe od Komendanta Głównego, Nadleśnictwa (Starogard, Kaliska, Lubichowo, Kościerzyna)
Przedsiębiorstw o Komunikacji Samochodowej S.A. w Starogardzie Gdańskim	Rozwój komunikacji publicznej oraz wdrożenie energooszczędnych i niskoemisyjnych rozwiązań w transporcie publicznym: 1) zakup autobusów: 3 pojazdy - Euro 4; 2) sprzedaż 2 pojazdów (autobusów) norma: Euro 2 i Euro 3. Kasacja: 2 szt. – norma Euro 0, 2 szt. – norma Euro 1, 4 szt. – norma Euro 2, 1 szt. – norma Euro 3.	TAK		2017	398.776,26 zł środki własne

	Rozwój komunikacji publicznej oraz wdrożenie energooszczędnych i niskoemisyjnych rozwiązań w transporcie publicznym: 1) zakup autobusu: 1 pojazd - Euro 4; 2) sprzedaż 1 pojazdu (autobus) norma: Euro 2. Kasacja: 2 szt. – norma Euro 0, 5 szt. – norma Euro 1, 7 szt. – norma Euro 2.	TAK		2018	350.732,25 zł środki własne
Ochrona klimatu i jakości powietrza, Zagrożenie hałasem					
Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad	Budowa obwodnicy Miasta Starogard Gdański w ciągu drogi krajowej nr 22 (obecny etap – Studium Techniczno-Ekonomiczno-Środowiskowe).	NIE	Zadanie realizuje miasto Starogard Gdański. GDDKiA nie poniosła w latach 2017 – 2018 żadnego kosztu na przygotowanie inwestycji polegającej na budowie Obwodnicy Starogardu Gdańskiego.	-	-
Zarząd Dróg Wojewódzkich	Budowa DW 222 na odcinku Gdańsk – Starogard Gdański.	w trakcie realizacji		2017 2018	2,8 mln zł 11,1 mln zł środki własne, środki RPO WP 2016-2020
	Budowa ścieżek rowerowych w ciągu DW – W ramach prowadzonej przebudowy DW 222/229 odc. Starogard Gdański – Jabłowo – Ropuchy.	TAK		2016-2017	2,2 mln zł środki własne, środki RPO WP 2016-2020
	Rozbudowa DW 224 na odc. Godziszewo – Węzeł autostrady A1 Stanisławice.	w trakcie realizacji	W związku z odstąpieniem od umowy z dotychczasowym Wykonawcą, planowana jest realizacja inwestycji w podziale na odcinki po uzyskaniu kompletnej dokumentacji projektowej.	2017-2022	1,6 mln zł środki własne, środki RPO WP 2016-2020

	Opracowanie dokumentacji pn.: „Przebudowa i rozbudowa DW 222 w Starogardzie Gdańskim, ul. Gdańska”.	NIE	Termin realizacji do 2022	2017-2018	Poniesiony koszt na dokumentację: 339.972,00 zł Szacunkowy koszt wykonania: 55.218.529,28 zł środki własne, współfinansowane ze środków gminy
	Opracowanie dokumentacji pn.: „Przebudowa i rozbudowa DW 222 w Starogardzie Gdańskim, ul. Pelpińska”.	NIE	Termin realizacji do 2022	2017-2018	Poniesiony koszt na dokumentację: 199.506,00 zł Szacunkowy koszt wykonania: 15.950.646,88 zł środki własne, współfinansowane ze środków gminy
	Opracowanie dokumentacji pn.: „Budowa ciągu pieszo – rowerowego wzdłuż DW 214 na odc. Lubichowo-Bietowo”.	NIE	Termin realizacji do 2020	2017-2018	Poniesiony koszt na dokumentację: 49.077,00 zł Szacunkowy koszt wykonania: 1.261.752,00 zł środki własne, współfinansowane ze środków gminy
	Opracowanie dokumentacji pn.: „Wielobranżowa koncepcja programowa budowy obwodnicy m. Zelgoszcz w ciągu DW 214”.	NIE	brak informacji	2017-2018	Poniesiony koszt na dokumentację: 257.070,00 zł Szacunkowy koszt wykonania: 26.680.408,07 zł środki własne

Powiatowy Zarząd Dróg	Rozbudowa pasa drogowego drogi powiatowej nr 2704G łączącej m. Borzechowo i Wirty w zakresie budowy ciągu pieszo-rowerowego, zatok autobusowych oraz przejść dla pieszych – dł. 2,2 km.	TAK		2016-2018	2.767.968,66 zł środki własne, współfinansowana ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich
	Rozbudowa drogi powiatowej nr 2707G na odc. Starogard Gd. – Linowiec w zakresie budowy ścieżki rowerowej i budowy zjazdów.	NIE	Inwestycja przeniesiona na rok 2020	-	-
	Przebudowa skrzyżowania drogi powiatowej nr 2711G ul. Lubichowska z ul. Kościuszki w Starogardzie Gd.	NIE	Inwestycja przeniesiona na rok 2019	-	-
	Przebudowa drogi powiatowej nr 2764G, ul. Drogowców w Skarszewach na odc. Skrzyżowania z drogą wojewódzką nr 224 (ul. Kościerska) do skrzyżowania z drogą nr 2207G (ul. Gdańska).	NIE	Rezygnacja z inwestycji	-	-
	Rozbudowa drogi powiatowej nr 2407G na odc. Kaliska-Płociczno.	NIE	-	-	-
	Poprawa bezpieczeństwa na drogach powiatu starogardzkiego poprzez przebudowę dróg powiatowych – Etap I.	TAK		2017	873.329,30 zł środki własne, środki zewnętrzne
	Przebudowa mostu nad rzeką Wierzyca w ciągu drogi powiatowej nr 2414G w miejscowości Pogódki.	TAK		2018	1.424.077,00 zł środki własne, środki zewnętrzne
	Przebudowa mostu Czysta Woda 2 na rzece Wierzyca w ciągu drogi powiatowej Nr 2703G w obrębie Czarnocina.	TAK		2017	1.153.740,00 zł środki własne, środki zewnętrzne
	Ulepszenie nawierzchni: - droga powiatowa nr 2407G m. Kaliska, gm. Kaliska droga powiatowa nr 2705G Bączek-Czarnocin, gm. Skarszewy; - droga powiatowa nr 2703G m. Czarnocin-Semlin, gm Skarszewy i Zblewo;	TAK		2017	2.381.822,56 zł środki własne

	- droga powiatowa nr 2708G Bolesławowo-Obozin, gm. Skarszewy; - droga powiatowa nr 2709G m. Grabowo, gm. Bobowo; - droga powiatowa nr 2722G Lubiki-Lubiki Małe, gm. Czarna Woda; - droga powiatowa nr 2724G Osieczna-Krówno-granica województwa, gm. Osieczna; - droga powiatowa nr 2731G Łuby-Błędno-granica powiatu, gm. Osiek; - droga powiatowa nr 2764G m. Skarszewy, gm. Skarszewy.				
	Ulepszenie nawierzchni: - droga powiatowa nr 2414G odc. Pogódki - Koźmin-granica powiatu (gmina Skarszewy); - droga powiatowa nr 2416G m. Więckowy i odc. Pogódki - granica powiatu (gmina Skarszewy); - droga powiatowa nr 2701G ul. Długa w Kaliskach (gmina Kaliska); - droga powiatowa nr 2706G m. Krąg (gmina Starogard Gdański); - droga powiatowa nr 2709G odc. Grabowo-granica powiatu (gmina Bobowo); - droga powiatowa nr 2718G odc. Rywałd-Klonówka (gmina Starogard Gdański); - droga powiatowa nr 2722G odc. Huta Kalna - granica gminy (gmina Czarna Woda); - droga powiatowa nr 2729G m. Stara Jania (gmina Smętowo Graniczne). Utwardzenie nawierzchni gruntowej: - droga powiatowa nr 2721G m. Bietowo i m. Szteklina (gmina Lubichowo).	TAK		2018	2.013.607,90 zł środki własne

Województwo Pomorskie	Budowa obwodnicy Skórcza – II etap.	NIE		-	-
Gmina Bobowo	Budowa tras rowerowych o znaczeniu międzyregionalnym i lokalnym, m.in. ścieżki rowerowej wzdłuż drogi wojewódzkiej 222 na trasie Jabłówko od granicy z Gminą Starogard Gdański do centrum wsi Bobowo.	NIE		-	-
	Utwardzenie drogi gminnej w m. Wysokiej (centrum).	TAK		2017	367.000,00 zł środki własne
	Przebudowa drogi osiedlowej na osiedlu mieszkaniowym byłego PGR stanowiącej dz. 2/5 w miejscowości Grabowo.	TAK		2017	249.266,88 zł środki Agencji Nieruchomości Rolnych
	Modernizacja dróg dojazdowych do gruntów rolnych (Grabowo-Wolental).	TAK		2017	55.894,1 zł środki własne, środki Budżetu Województwa Pomorskiego
	Modernizacja dróg dojazdowych do gruntów rolnych (Grabowo-Pączewo).	TAK		2017	55.894,1 zł środki własne, środki Budżetu Województwa Pomorskiego
	Modernizacja dróg dojazdowych do gruntów rolnych (Grabowo-Maksymilianowo).	TAK		2017	55.894,1 zł środki własne, środki Budżetu Województwa Pomorskiego
	Utwardzenie ul. Zielonej w m. Bobowo.	TAK		2017	40.877,73 zł środki własne
	Utwardzenie ul. Spacerowej i ul. Skośnej w m. Bobowo.	TAK		2017	115.985,38 zł środki własne
	Utwardzenie ul. Kwiatowej w m. Bobowo.	TAK		2017	45.127,81 zł środki własne
	Utwardzenie drogi gminnej w m. Jabłówko.	TAK		2017	126.499,05 zł środki własne

	Utwardzenie ul. Leśnej m. Bobowo.	TAK		2017	53.197,1 zł środki własne
	Utwardzenie drogi w m. Smoląg.	TAK		2017	9.147,72 zł środki własne
	Modernizacja drogi w m. Smoląg.	TAK		2017	9.016,33 zł środki własne
	Modernizacja drogi dojazdowej do gruntów rolnych w m. Wysoka (dz. 35).	TAK		2018	238.497,25 zł środki własne, środki Budżetu Województwa Pomorskiego
	Utwardzenie drogi w m. Grabowiec.	TAK		2018	68.197,35 zł środki własne
	Utwardzenie ul. Spacerowej.	TAK		2018	77.452,85 zł środki własne
	Utwardzenie ul. Zachodniej.	TAK		2018	52.335,76 zł środki własne
	Utwardzenie drogi w m. Jabłówko.	TAK		2018	142.513,80 zł środki własne
	Utwardzenie ul. Zielonej w m. Bobowo.	TAK		2018	18.248,28 zł środki własne
	Utwardzenie drogi gminnej stanowiącej dz. Nr 94 i 224 w m. Wysoka.	TAK		2018	34.967,06 zł środki własne
	Utwardzenie drogi w m. Smoląg.	TAK		2018	12.966,66 zł środki własne
	Utwardzenie drogi w Grabowcu (w kierunku świetlicy).	TAK		2018	36.039,00 zł środki własne
	Utwardzenie drogi Smoląg – Grabowiec.	TAK		2018	18.071,16 zł środki własne
	Budowa drogi gminnej wraz z odwodnieniem i włączeniem do drogi powiatowej nr 2709G w m. Grabowo.	TAK		2018	505.818,99 zł środki własne, Rządowy program na rzecz rozwoju oraz konkurencyjności regionów poprzez wsparcie lokalnej infrastruktury drogowej

Gmina Czarna Woda	Wykonanie nowej nawierzchni (dywanik warstwy ścieralnej na dotychczasowej nawierzchni) na odcinku od drogi krajowej nr 22 do przejazdu kolejowego w ul. Mickiewicza Czarnej Wodzie, o powierzchni ok. 960 m ² .	TAK		2018	207.033,60 zł środki własne
	Remont drogi gminnej ul. Jarzębinowej na odcinku ok. 340,00 m.	TAK		2018	387.996,00 zł środki własne
Gmina Lubichowo	Modernizacja drogi wojewódzkiej 214 przez wieś Lubichowo.	NIE			
	Przebudowa dróg o nawierzchni nieutwardzonej. Utwardzenie dróg płytami betonowymi wielootworowych typu yomb. Budowa drogi z masy bitumicznej w miejscowości Wilcze Błota.	TAK		2018	2.380.307,04 zł środki własne, Fundusz sołecki, Dofinansowanie z Urzędu Marszałkowskiego
	Przebudowa dróg o nawierzchni nieutwardzonej. Utwardzenie dróg płytami betonowymi wielootworowych typu yomb. Budowa drogi z masy bitumicznej w miejscowości Osowo Leśne i Wilcze Błota.	TAK		2017	3.562.443,33 zł środki własne, Fundusz sołecki, Dofinansowanie z Urzędu Marszałkowskiego
	Rozbudowa systemu ścieżek rowerowych.	NIE			
Gmina Wiejska Starogard Gdański	Modernizacja dróg gminnych.	TAK		2017 2018	606.983,91 zł 1.947.299,00 zł środki własne
	Projekt budowy ścieżki rowerowej Barchnowy – Owidz.	TAK			17.810,00 zł środki własne
	Przygotowanie studium wykonalności do budowy obwodnicy Starogardu Gdańskiego – porozumienie jst.	w trakcie realizacji		2014-2019	98.707,50 zł środki własne
Gmina Zblewo	Przebudowa ul. Gajowej w m. Pinczyn w Gminie Zblewo.	TAK		2017 2018	161.147,21 zł 4.541.554,35 zł środki własne, PROW
	Budowa ul. Ks. Krefftą w Zblewie.	TAK/NIE	wykonano dokumentację projektową	2018	67.500,00 zł środki własne

	Rozbudowa pasa drogowego drogi powiatowej nr 2704G łączącej miejscowości Borzechowo i Wirty w zakresie budowy ciągu pieszo-rowerowego, zatok autobusowych oraz przejść dla pieszych. Budowa chodników przy drogach powiatowych.	TAK		2017	679.569,00 zł środki własne
	Ciąg pieszo – rowerowy przy drodze krajowej nr 22 – projekt.	TAK/NIE	wykonano dokumentację projektową	2017	166.900,00 zł środki własne
	Opracowanie dokumentacji na przebudowę ul. Gajowej bocznej w Pinczynie.	TAK		2018	38.130,00 zł środki własne
	Opracowanie dokumentacji na przebudowę ul. Kwiatowej w Pinczynie.	TAK		2018	15.900,00 zł środki własne
	Opracowanie dokumentacji na przebudowę drogi Pinczyn – Semlin.	TAK		2017	39.000,00 zł środki własne
	Opracowanie dokumentacji na przebudowę drogi Bytonia – Cis.	TAK		2018	34.250,00 zł środki własne
	Opracowanie dokumentacji na budowę chodnika przy ul. Mostowej w Pinczynie.	TAK		2018	7.380,00 zł środki własne
	Utwardzanie dróg gminnych.	TAK		2017 2018	3.900.751,58 zł 8.818.908,00 zł środki własne, środki zewnętrzne
Gmina Miejska Skórcz	Przebudowa ulic Długiej i Świerkowej w Skórczu wraz z budową ścieżek rowerowych.	TAK		2015-2018	2.752.562,40 zł budżet państwa, środki własne
	Budowa utwardzenia pobocza wraz z budową kanalizacji deszczowej w ul. Hallera.	TAK		2017	161.390,05 zł środki własne
	Przebudowa drogi gminnej.	TAK		2018	352.902,75 zł środki własne
Gmina Wiejska Skórcz	Modernizacja/ przebudowa/utwardzenie dróg.	TAK		2017-2018	3.228.000 zł środki własne, FOGR
Gmina Skarszewy	Ścieżka rowerowa w kierunku Starogardu Gd. Po byłym nasypie kolejowym.	NIE	Realizacja w 2019	-	2.907.876,01 zł środki własne, środki zewnętrzne

Gmina Kaliska	Utwardzenie ul. Leśnej, Sosnowej i Wschodniej w Kaliskach oraz modernizacja dróg gminnych.	TAK		2017	105.492,72 zł środki własne
	Budowa ścieżki rowerowej Cieciora-Kaliska.	TAK		2017	351.000,00 zł pomoc finansowa dla Powiatu Starogardzkiego
	Budowa ul. Malinowej i Ogrodowej w Kaliskach wraz z siecią kanalizacji deszczowej z odprowadzeniem do zbiornika retencyjnego.	TAK		2017	1.492.474,25 zł Środki własne
	Modernizacja drogi dojazdowej do gruntów rolnych ul. Polna w Piecach.	TAK		2017	65.153,62 zł środki własne, środki z budżetu Woj. pomorskiego
	Zakup samochodu osobowego 9-cio osobowego, przystosowanego do potrzeb osób na wózku inwalidzkim.	TAK		2017	147.588,00 zł środki własne, PFRON
	Modernizacja drogi dojazdowej do gruntów rolnych ul. Polna w Piecach – etap III.	TAK		2018	127.984,88 zł środki własne, środki z budżetu Woj. pomorskiego
	Modernizacja dróg gminnych (łącznie zrealizowane przedsięwzięcia).	TAK		2018	561.225,93 zł środki własne
Gmina Miejska Starogard Gdański	Budowa lub przebudowa ulic miejskich: Dolna, Dr. Stanisława Kryzana, Gen. Franciszka Kleeberga, Jaszczurkowców, Jarosława Iwaszkiewicza, Małgorzaty Hillar, Skośna, Wincentego Witosa, Zachodnia.	TAK	Realizacja zadania dla ulic: Kleeberga, Skośna Jaszczurkowców, Witosa	2018	2.035.614,00 zł środki własne
	Dokumentacja projektowa na przebudowę drogi wojewódzkiej nr 222 w Starogardzie Gdańskim na odcinkach: ul. Pelplińska – od skrzyżowania z ul. Pomorską (wraz z przebudową skrzyżowania) do Ronda im. NSZZ Solidarność; ulica Gdańska – od wiaduktu do granicy administracyjnej miasta	TAK		2017	393.420,00 zł środki własne
	Przebudowa skrzyżowania drogi powiatowej nr 2711G ul. Lubichowska a ulicą Kościuszki w Starogardzie Gdańskim.	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych

	Budowa i skomunikowanie węzła integracyjnego.	TAK		2017-2018	43.620.611,00 zł środki własne, środki pozyskane z UE
	Zakup nowych pojazdów komunikacji miejskiej.	TAK	Zadanie zrealizowane w ramach zadania „Budowa i skomunikowanie węzła integracyjnego”	-	-
Gmina Smętowo Graniczne	Przebudowa drogi gminnej na odc. Smętowo Graniczne – Smętówko – Kopytkowo wraz z budową ciągów pieszo-rowerowych.	w trakcie realizacji		2017-2019	6.128.784,71 zł środki własne, PROW 2014-2020
	Wykonanie dokumentacji projektowej na budowę ciągu pieszo-rowerowego przy drodze powiatowej Nr 2730G w m. Kopytkowo oraz przy drodze powiatowej Nr 2728G na odcinku Frąca – Lalkowy.	TAK		2017	47.970,00 zł środki własne
	Modernizacja drogi dojazdowej do gruntów rolnych w miejscowości Stara Jania– Etap III.	TAK		2018	230.000,00 zł środki własne, dotacja z budżetu Woj. Pomorskiego
	Przebudowa drogi gminnej nr 245015G miejscowości Luchowo.	TAK		2018	brak danych
	Przebudowa drogi gminnej nr 245015G miejscowości Kopytkowo.	TAK		2018	154.999,15 zł
	Przebudowa drogi gminnej nr 245033G w miejscowości Smętówko dz. nr 57 – etap II.	TAK		2018	59.312,85 zł
	Przebudowa drogi gminnej nr 245033G w miejscowości Smętówko.	TAK		2017	176.041,02 zł
	Przebudowa drogi gminnej ul. Sadowa w miejscowości Smętowo Graniczne.	TAK		2017	37.530,67 zł

	Przebudowa drogi gminnej ul. Zielona w miejscowości Smętowo Graniczne.	TAK		2017	102.538,79 zł
Nadleśnictwo Lubichowo	Kupno Samochodu terenowo – ciężarowego Toyota Hilux.	TAK		2018	117.600,00 zł środki własne
	Budowa drogi z kruszywa łamanego stabilizowanego mechanicznie na terenie leśnictw: Leśna Jania i Stara Jania, długość drogi 5395 m.	TAK		2017	968.500,00 zł, środki własne, Gm. Osiek, Gm. Smętowo Graniczne
	Budowa drogi z kruszywa łamanego stabilizowanego mechanicznie na terenie leśnictw: Błędno i Brzeźnica, długość drogi 5625 m.	TAK		2017	1.003.700,00 zł, środki własne, Gm. Osiek, Gm. Osieczna
Zasoby przyrodnicze					
Powiat Starogardzki	Wypłata rolnikom, którzy zalesili grunty rolniczego ekwiwalentu z tytułu wyłączenia gruntów rolnych z użytkowania i prowadzenie upraw leśnych.	TAK		2017 2018	321.303,12 zł 32.3912,65 zł środki z ARMIR
	Nadzór nad lasami niestanowiącymi własności Skarbu Państwa prowadzony przez Nadleśniczych Nadleśnictw Kaliska, Lubichowo, Starogard na podstawie porozumień ze Starostą Starogardzkim.	TAK		2017 2018	175.965,47 zł 184.755,51 zł środki własne
	Zakup oznaczników do cechowania drewna w lasach nadzorowanych.	TAK		2017 2018	875,76 zł 553,50 zł środki własne
	Zlecenie przekwalifikowania gruntów rolnych na las zalesienia gruntów rolnych z PROW.	TAK		2018	2.999,00 zł środki własne
	Wykonanie aneksów do uproszczonych planów urządzania lasu.	TAK		2018	52.124,00 zł środki własne
	Aktualizacja uproszczonych planów urządzania lasu.	TAK		2017	2.000,00 zł środki własne
	Umowy zlecenie na uporządkowanie działek leśnych.	TAK		2018	23.910,00 zł środki z funduszu leśnego
	Zakup oprogramowania mLas.	TAK		2018	2.460,00 zł środki własne

	Zakup urządzenia mobilnego do obsługi programu mLas.	TAK		2018	5.240,00 zł środki własne
	Wykonanie tablic, stojaków, zadaszeń, siedzisk na poszczególnych stanowiskach Ekologicznej Ścieżki Edukacji Rolniczej przy Zespole Szkół Rolniczych Centrum Kształcenia Praktycznego w Bolesławowie.	TAK		2017 2018	9.999,89 zł 9.999,30 zł środki własne
	Działania z zakresu rolnictwa ekologicznego bezpośrednio oddziałujące na stan gleby, powietrza i wód w szczególności prowadzenie metodami ekologicznymi upraw roślinnych w ZSR CKP w Bolesławowie.	TAK		2017 2018	4.998,03 zł 4.993,99 zł środki własne
	Urządzanie zieleni, zadrzewień na terenie Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego.	TAK		2018	3.000,00 zł środki własne
	Zakup roślin i wykonanie nasadzenia (urządzenie zieleni) przez Kocięskim Centrum Kształcenia Ustawicznego.	TAK		2018	4.858,00 zł środki własne
	Przedsięwzięcia związane z ochroną przyrody, urządzenie zieleni, zakrzewień na terenach będących własnością powiatu: Technikum w Owidzu, DPS w Szpęgawsku.	TAK		2018	Technikum w Owidzu: 4.500 zł DPS w Szpęgawsku: 3.000 zł
Gmina Smętowo Graniczne	Uznanie 2 dębów za pomniki przyrody (dawna DW dz. 502/2, obręb Smętowo Graniczne).	NIE	brak uregulowanych spraw własnościowych	-	-
	Zakup drzewek i krzewów.	TAK		2017 2018	2.701,00 zł 3.000,00 zł środki własne
Gmina Lubichowo	Utrzymanie terenów zieleni urządzonej.	zadanie ciągłe		2017-2018	10.500,00 zł środki własne
Gmina Zblewo	Zagospodarowanie przestrzeni publicznej w Zblewie poprzez budowę parku rekreacyjno-sportowego.	TAK/NIE	Wykonano dokumentację projektową	2017-2018	7.4821,00 zł środki własne
Gmina Miejska Starogard Gdański	Zachowanie wartości przyrodniczych i krajobrazowych korytarza ekologicznego doliny Wierzycy przez ochronę bioróżnorodności oraz ukierunkowanie wykorzystania tego obszaru.	TAK		2017	6.159.165,00 zł środki własne, środki pozyskane z UE

	Park Nowe Oblicze.	TAK		2017	2.419.752,00 zł środki własne
Gmina Wiejska Starogard Gdański	Zagospodarowanie terenu sportowo-rekreacyjnego w Szpęgawsku.	TAK		2018	38.300,00 zł środki własne, Gminny Program Odnowy Wsi
	Zachowanie wartości przyrodniczych i krajobrazowych korytarza ekologicznego doliny Wierzycy (ochrona przyrody poprzez identyfikację i prezentację najciekawszych obiektów przyrodniczych trasą biegnącą po byłym torowisku od Kręga do Starogardu).	zrealizowana część Gminy Starogard Gdański		2017-2018	1.793.779,06 zł RPO WP 2014-2020, środki własne
Nadleśnictwo Kaliska	Wykonanie Programu Urządzania Lasu na lata 2021- 2030 (w tym przygotowanie i przyjęcie Programu Ochrony Przyrody).	NIE	Zadanie w trakcie realizacji – przewidziane na lata 2019-2021	-	środki własne 1.000.500 zł
	Zwiększenie lesistości powiatu.	NIE	Nadleśnictwo Kaliska w latach 2017-2018, nie przeprowadziło zadań mających na celu zwiększenie lesistości powiatu starogardzkiego tj. zalesień w lasach w zarządzie nadleśnictwa.	-	-
	Zasoby przyrodnicze – Projekt „Zabezpieczenie zasobów przyrodniczych Borów Tucholskich poprzez ochronę i restytucję różnorodności gatunkowej i siedliskowej w Arboretum Wirty” w ramach RPO Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020, Osi Priorytetowej 11 Środowisko, działania 11.4 ochrona różnorodności biologicznej współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.	NIE	Zadanie w trakcie realizacji, przewidziane na lata 2018-2023	-	1.992.300 zł Fundusze europejskie
Nadleśnictwo Starogard	Zwiększenie lesistości powiatu.	NIE	Nadleśnictwo Starogard w latach 2017-2018, nie przeprowadziło zadań mających na celu zwiększenie lesistości powiatu	-	-

			starogardzkiego tj. zalesień w lasach w zarządzie nadleśnictwa.		
Gospodarowanie wodami					
Gmina Lubichowo	Budowa zbiorników wyrównawczych.	NIE	-	-	-
	Konserwacja bieżąca rzek.	brak danych	-	-	-
Gmina Miejska Starogard Gdański	Pomorskie Szlaki Kajakowe – Wierzycą po zabytkach Kociewia.	TAK		2018	148.840,00 zł środki własne, środki pozyskane z UE
Powiat Starogardzki	Koszty poniesione przez Zespół Szkół Rolniczych Centrum Kształcenia Praktycznego w Bolesławowie na zrównoważoną ekologicznie gospodarkę rybacką w zakresie ochrony ekosystemu jeziora Mergiel Duży.	TAK		2017 2018	1.804,00 zł 2.200,00 zł środki własne
Gmina Miejska Skórcz	Mechaniczne oczyszczanie zbiornika wodnego przy ul. Spokojnej.	TAK		2017	6.384,00 zł środki własne
	Czyszczenie rzeki Szorycy.	TAK		2017	9.183,60 zł środki własne
Gmina Kaliska	Zagospodarowanie przystani kajakowej w Czubku w ramach projektu „Pomorskie Szlaki Kajakowe – z nurtem Wdy”.	NIE			
Gmina Wiejska Starogard Gdański	Pomorskie szlaki kajakowe – Wierzycą po zabytkach Kociewia.	w trakcie realizacji		2017-2020	73.304,69 zł środki własne, RPO WP 2014-2020
Gmina Osiek	Budowa pomostów rekreacyjnych nad jeziorem Kałębie w m. Osiek i Wycinki.	NIE	Inwestycja w trakcie realizacji	-	

Gospodarka wodno-ściekowa					
Gmina Bobowo	Budowa sieci wodociągowej, budowa stacji podnoszenia ciśnienia wodociągów, wymiana azbestowej sieci wodociągowej w miejscowości Bobowo.	NIE			
	Budowa przydomowych i lokalnych oczyszczalni ścieków w miejscowościach nieobjętych systemem kanalizacji m.in. w Grabowie, Smołąg, Grabowo, Wysoka, oraz Bobowo i Jabłówko w zabudowie rozproszonej.	NIE			
	Budowa odc. sieci wodociągowej Grabowo-Maksymilianowo.	TAK		2017	129.422,25 zł środki własne
	Wymiana sieci wodociągowej w m. Grabowo.	TAK		2018	397.161,59 zł środki własne
	Wykup sieci wodociągowej w Bobowie.	TAK		2018	523,87 zł środki własne
Gmina Czarna Woda	Budowa chodnika przy ul. Polnej (długość ok. 350m) oraz budowa kanalizacji (długość ok. 50 m).	TAK		2018	177433,82 zł środki własne
Gmina Kaliska	Budowa studni głębinowych.	NIE	Brak wniosków	-	-
	Modernizacja ujęcia wody w Cieciorce i połączenie z siecią wodociągową w Kaliskach.	NIE	Realizacja przesunięta	-	-
	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej, rozbudowa i przebudowa sieci wodociągowej dla miejscowości Cieciorka, Dąbrowa, Iwiczno wraz z rozbudową oczyszczalni ścieków w Kaliskach.	NIE	Realizacja przesunięta	-	-
	Rozbudowa rurociągu tłoczego odprowadzającego ścieki oczyszczone do Kanału Czarnowodzkiego.	NIE	Realizacja przesunięta	-	-
	Monitoring przepompowni ścieków.	NIE	Realizacja przesunięta	-	-
	Budowa sieci wodociągowej.	brak danych	-	-	-

Gmina Lubichowo	Kanalizacja terenów wiejskich.	w trakcie realizacji	-	brak danych	brak danych
Gmina Osieczna	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej i mechaniczno biologicznej oczyszczalni ścieków w Aglomeracji Osieczna.	w trakcie realizacji		2018-2022	158.363,83 zł środki własne, środki zewnętrzne
Gmina Osiek	Budowa wodociągu Osiek – Wycinki.	TAK		2017-2019	522.321,60 zł środki własne
	Budowa wodociągu Skórcz- Głuche- Karszanek.	TAK		2018	1.374.874,34 zł PROW, środki własne
	Rozbudowa kanalizacji Osiek – Wycinki.	TAK		2017-2018	1.933.118,10 zł RPOW, środki własne
	Budowa Stacji Wodnej w Osieku.	NIE	Inwestycji nie rozpoczęto	-	
Gmina Skarszewy	Budowa kanalizacji deszczowej oraz nawierzchni dróg.	TAK	Inwestycja zrealizowana wcześniej niż planowano.	2016	1.783.003,97 zł środki własne
Gmina Miejska Skórcz	Rozbudowa i modernizacja Oczyszczalni Ścieków w Skórczu.	NIE	Zadanie nie zostało zrealizowane z uwagi na przedłużające się postępowanie przetargowe i ceny ofert znacznie przekraczające kwotę jaką Gmina Miejska Skórcz przeznaczyła na realizację zadania. Zadanie zostało przesunięte na lata 2019-2020.	-	-
Gmina Wiejska Skórcz	Budowa sieci wodociągowej w m. Barłożno.	TAK	Kontynuacja zadania w latach 2019-2024 Inwestycja nie została zrealizowana w pełnym zakresie ze względu na brak możliwości pozyskania środków finansowych – zewnętrznych.	2017-2018	248.000,00 zł środki własne

	Rozbudowa i modernizacja Oczyszczalni Ścieków w Skórczu.	NIE	Zadanie przewidziane w latach 2019-2020 Inwestycja nie została zrealizowana w pełnym zakresie ze względu na brak możliwości pozyskania środków finansowych – zewnętrznych.	-	Współwłaściciel oczyszczalni 1/3 – koszt przypadający na Gm. Skórcz: 1.191.000,00 zł środki własne, PROW
	Kanalizacja terenów wiejskich, m. Mirotki, Ryzowie.	NIE	Zadanie przewidziane w latach 2020-2026 Inwestycja nie została zrealizowana w pełnym zakresie ze względu na brak możliwości pozyskania środków finansowych – zewnętrznych.	-	6.000.000,00 zł środki własne, RPO WP, PROW
	Kanalizacja terenów wiejskich, miejscowość Wielki Bukowiec.	TAK		2017-2018	2.394.000,00 zł środki własne, RPO WP
Gmina Smętowo Graniczne	Budowa sieci wodociągowej w m. Leśna Jania i Rynkówka oraz na odc. Kopytkowo – Bobrowie.	NIE	Brak zewnętrznych środków finansowania	-	-
	Rozbudowa trzech biologicznych oczyszczalni ścieków w m. Stara Jania, Leśna Jania oraz Lalkowy.	TAK	Zrealizowano jedynie na obiektach w Starej Jani oraz Lalkowach	2017-2018	91.269,87 zł środki własne
	Budowa kanalizacji sanitarnej w Smętowie Granicznym – Centrum.	TAK		2017-2018	3.079.985,69 zł środki własne, RPO 2014-2020
	Wykonanie kanalizacji deszczowej ul. Wyzwolenia, Kociewska i Pomorska.	TAK		2018	140.194,15 zł środki własne
	Wymiana odcinka sieci kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami w miejscowości Leśna Jania.	TAK		2018	78.560,00 zł środki własne
	Dofinansowanie do budowy przydomowych oczyszczalni ścieków.	TAK		2017 2018	4.372,75 zł 2.000,00 zł środki własne
	Budowa kanalizacji deszczowej lub kanalizacji sanitarnej w ciągach ulic miejskich: Adama	NIE	-	-	-

Gmina Miejska Starogard Gdański	Mickiewicza, Dr. Ludwika Zamenhofs, Edmunda Falkowskiego, Gołębia, Jana Schulza, Jastrzębia, Józefa Milewskiego, Kormorania, Krucza, Ks. Franciszka Kalinowskiego, Macieja Niemojewskiego, Ryszarda Rebelki, Rolna, Sowie, Świętojańska, Wincentego Pola, Wicka Rogali, Żabia, Żurawia.				
	Zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych wraz z retencjonowaniem wody na terenie MOF Starogard Gdański (Kolektor deszczowy wraz ze zbiornikiem retencyjnym Łapiszewo-Żabno i Iwaszkiewicza).	TAK		2018	168.189,00 zł środki własne
	Kanalizacja sanitarna: Poziomkowa – Malinowa, obszar „Niemojewskiego”, obszar „Żabno”.	TAK		2017-2018	630.617,00 zł środki własne
Gmina Wiejska Starogard Gdański	Budowa spinki wodociągowej w Okolu, projekt rozbudowy sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w Kokoszkowach, w Brzeźnie Wielkim, w Klonówce, rozbudowa sieci wodociągowej w Janinie, w Lipinkach Szlacheckich.	TAK		2017-2018	737.310,02 zł środki własne
	Modernizacja stacji uzdatniania w Klonówce, ujęcia wody w Suminie, projekt budowy studni głębinowej na ujęciu wody w Suminie, projekt modernizacji ujęcia wody w Kręgu i wymiana filtrów.	TAK		2016-2017	1.891.547,00 zł środki własne, WFOŚ
	Projekt budowy kanalizacji na ul. Podmiejskiej w Kokoszkowach, w Okolu.	TAK		2017-2018	79.800,00 zł środki własne
	Rozbudowa oczyszczalni ścieków w Jabłowie wraz z rozbudową sieci kanalizacji sanitarnej oraz wodociągowej w m. Dąbrówka, Rokocin, Koteże.	w trakcie realizacji	problem z wyborem wykonawców robót budowlanych, zwiększone koszty inwestycji	2017-2019	1.551.552,27 zł środki własne, RPO WP 2014-2020
	Zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych wraz z retencjonowaniem wody na terenie MOF Starogard Gdański (budowa systemu kanalizacji deszczowej z budową zbiornika retencyjnego we wsi Kokoszkowy).	zrealizowano I etap		2018	2.549.171,93 zł środki własne

	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Sumin.	w trakcie realizacji		2018-2019	1365.800,91 zł PROW 2014-2020, środki własne
	Budowa kanalizacji w Nowej Wsi Rzeczej.	w trakcie realizacji		2018-2019	187.658,25 zł POIS 2014-2020, środki własne
	Projekt modernizacji ujęcia wody w Kręgu i wymiana filtrów.	NIE	Projekt modernizacji ujęcia wody w Kręgu i wymianę filtrów wykonano w 2017 roku. W roku 2019 będzie wykonana modernizacja ujęcia. Wykonawca został już wprowadzony na budowę	2020	1.721.300,00 zł WFOŚ, środki własne
Gmina Zblewo	Modernizacja i rozbudowa systemu wodno-ściekowego w aglomeracji Zblewo.	w trakcie realizacji		2017 2018	84.496,35 zł 117.665,20 zł środki własne, NFOŚiGW w Warszawie POIiŚ
	Budowa sieci wodociągowej i przyłączy wodociągowych.	TAK		2017 2018	51.800,00 zł 70.700,00 zł środki własne
	Budowa przyłączy kanalizacyjnych.	TAK		2017 2018	59.700,00 zł 107.400,00 zł środki własne
Nadleśnictwo Lubichowo	Budowa biologicznej oczyszczalni ścieków przy ośrodku Czarne.	TAK		2018	38.300,00 zł środki własne, Gm. Skórcz
	Modernizacja biologicznej oczyszczalni ścieków przy leśniczówce Czarne.	TAK		2018	15.900,00 zł środki własne, Gm. Skórcz

Gospodarowanie odpadami i zapobieganie powstawianiu odpadów					
Gmina Osiek	Budowa PSZOK dla gminy Osiek.	NIE	Zrezygnowano z budowy- brak wpisu w Planie Gospodarki Odpadami dla Woj. Pomorskiego, który był głównym warunkiem w staraniu się o dofinansowanie z Funduszy Unijnych	-	
Gmina Zblewo	Opracowanie dokumentacji projektowej na budowę Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Zblewie.	NIE	-	-	-
Zagrożenia poważnymi awariami					
Powiat Starogardzki	Zakup sorbentów i neutralizatorów do usuwania skutków skażeń środowiska dla Komendy Powiatowej Straży Pożarnej w Starogardzie Gdańskim.	TAK		2017 2018	24 989,79 zł 24 949,32 zł środki własne
	Dofinansowano zakup samochodu ratowniczo-gaśniczego dla OSP Skórcz.	TAK		2018	25.000,00 zł środki własne
Gmina Kaliska	Zakup pojazdu ratowniczo-gaśniczego dla OSP Kaliska.	TAK		2018	419.830,00 zł środki własne
	Remont punktu alarmowego w budynku OSP Kaliska.	NIE	Realizacja przesunięta	-	-
Gmina Wiejska Starogard Gdański	Budowa remizy strażackiej OSP w Klonówce.	TAK		2017	577.686,42 zł środki własne

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wypełnionych ankiet przez Interesariuszy

6. Edukacja ekologiczna

Tabela 3 Wykaz działań w zakresie edukacji ekologicznej

Interesariusze	Opis przeprowadzonych działań	Rok realizacji	Koszty i źródła finansowania
Ochrona klimatu i jakość powietrza			
Gmina Czarna Woda	Akcja „Sprzątanie świata”.	2017 2018	111,84 zł 249,37 zł środki własne
	Zakup nagród dla uczniów wyróżnionych w konkursie „Zbieramy baterie”.	2017 2018	500,00 zł 500,00 zł środki własne
Gmina Miejska Skórcz	Akcja „Sprzątanie świata”.	2017 2018	587,60 zł 703,30 zł środki własne
Gmina Smętowo Graniczne	Zakup worków i rękawic jednorazowych w ramach akcji „Dzień Ziemi” i „Sprzątanie Świata” i rozdysponowanie do szkół z terenu Gminy Smętowo Graniczne.	2017 2018	brak danych
Gmina Zblewo	Prowadzenie działań promocyjnych i edukacyjnych – fundowanie nagród w konkursach.	2017 2018	7.974,17 zł 6.483,78 zł środki własne
Powiat Starogardzki	1) Zakupiono urządzenia do pomiaru pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5 z jednoczesnym pomiarem temperatury, ciśnienia i wilgotności powietrza (10 szt.), które zainstalowana na budynkach szkół należących do powiatu starogardzkiego – 5 urządzeń zamontowano w palcówkach na terenie miasta Starogard Gdański. 2) W związku z powyższym ogłoszono konkurs pn. #STOPSMOG, skierowany do uczniów szkół powiatowych- przygotowanie prezentacji z przeprowadzonych do kwietnia 2018 r. pomiarów pyłu zawieszonego. Konkurs ma zaangażować młodzież w walkę z problemem zanieczyszczenia powietrza. 3) Przeprowadzono prelekcje w szkołach powiatowych nt. szkodliwości społecznych, zdrowotnych i ekonomicznych spalania odpadów oraz złej jakości paliwa oraz o tym gdzie można zapoznać się z informacją nt. aktualnego stanu powietrza, a także o obowiązujących na terenie POP i wynikających z nich obowiązkach.	2017	40.023,33 zł (Akcja #STOPSMOG) 3.126,45 zł (Akcja sprzątania świata) 9.999,89 zł (Powiatowy Festiwal Piosenki Ekologicznej)

	4) Nakręcono film informacyjny dot. akcji #STOPSMOG. 5) Na facebooku założono profil: „Kociewie najrzy się z naturą”, na którym zamieszczano informacje dot. problemu smogu, organizowano konkursy, zamieszczano filmy edukacyjne. 6) W gazecie powiatowej <i>Informator Powiatu Starogardzkiego</i> zamieszczano informacje nt. prowadzonej akcji walki ze smogiem oraz ogłaszano konkursy ekologiczne w ramach akcji #STOPSMOG. 7) Zamieszczano na murach budynku Starostwa Powiatowego grafiki związane z akcją #STOPSMOG. 8) Na potrzeby Akcji #STOPSMOG wykonano brandbook, który wykorzystywany jest przy tworzeniu materiałów potrzebnych do przeprowadzenia ww. akcji w tym m.in. roll up, plakaty, goboosy, naklejki. Wykonane materiały służą do zwiększania świadomości ekologicznej wśród mieszkańców powiatu. Dokonano zakupu toreb oraz plecaków ekologicznych z przeznaczeniem m.in. dla uczestników konkursów ekologicznych i przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska realizowanych w ramach akcji #STOPSMOG. 9) Zakupiono materiały edukacyjno-promocyjne związane z akcją #STOPSMOG, które przekazano mieszkańcom oraz uczniom szkół ponadgimnazjalnych z terenu powiatu. 10) Wykonano dwie edycje zawieszek informacyjno-ostrzegawczych na drzwi tzw. „żółte kartki”, które służą zwróceniu uwagi mieszkańców na problem spalania odpadów w piecach domowych i jednocześnie informują o konsekwencjach zdrowotnych i prawnych takich działań. 11) Uczestniczono w happeningu Pogromców Pyłów w Pelplinie, gdzie założyciele portalu czystepowietrze.pl przedstawili metodę palenia w piecu od góry. 12) Brano udział w konferencji organizowanej w ramach 7. Pomorskich Dni Energii pn.: „W kierunku gospodarki niskoemisyjnej – realizacje, plany, wizje”. 13) Organizowano wraz z Ogniskiem Pracy Pozaszkolnej oraz współfinansowano IX Powiatowy Festiwal Piosenki Ekologicznej. 14) Współfinansowano akcję „Drzewko za makulaturę” organizowaną przez Polska Presse Sp. z o.o. na terenie Zakładów Farmaceutycznych Polpharma SA w Starogardzie Gdańskim. 15) Zakupiono na akcję „Sprzątanie Świata” worki i rękawice, które przekazano gminom, Szkołom Powiatowym i nadleśnictwom. 16) Przeprowadzono szkolenie w zakresie rozpoznawania i zwalczania zagrożeń ekologicznych oraz kształtowania świadomości proekologicznej dla zastępów Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych powiatu starogardzkiego w tym m.in. w zakresie ochrony powietrza. 17) Współfinansowano inne działania ekologiczne i fundowano nagrody w konkursach ekologicznych.		10.000,00 zł (szkolenie Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych) 13.388,92 zł (inne działania ekologiczne i nagrody w konkursach) RAZEM: 76.538,59 zł środki własne (pochodzące z opłat i kar środowiskowych)
	1) Kontynuowano Akcję #STOPSMOG mającą na celu edukowanie mieszkańców w zakresie właściwych zachowań związanych z paleniem w piecach. 2) Rozstrzygnięto konkurs ekologiczny dla szkół ponadgimnazjalnych z terenu powiatu starogardzkiego pod nazwą #STOPSMOG polegający na interpretacji wyników pomiarów jakości	2018	27.864,68 zł (Akcja #STOPSMOG)

	powietrza uzyskanych przy pomocy ww. urządzeń pomiarowych. Zwycięski zespół pojechał w nagrodę na wycieczkę do Wrocławia. 3) Przeprowadzono konkurs ekologiczny dla uczniów szkół podstawowych (klasy V-VI) z terenu powiatu starogardzkiego pn.: „Wymyśl rym na ANTY-dym”. 4) Włączono się w organizację Dnia Otwartego Polpharmy, na który przygotowano stoisko edukacyjne, na którym przeprowadzono liczne konkursy ekologiczne w ramach Akcji #STOPSMOG m.in. przy wykorzystaniu koła fortuny. Stoisko zyskało jeszcze szerszą ofertę dzięki zaproszonym do współpracy pracownikom Urzędu Miasta Gdynia, Ekopartolu Straży Miejskiej w Gdyni, Fundacji Agencja Regionalnego Monitoringu Atmosfery Aglomeracji Gdańskiej oraz grupie osób z Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych z Pelplina. 5) Zakupiono torby oraz plecaczki z grafiką związaną z akcją #STOPSMOG z przeznaczeniem m.in. dla uczestników konkursów ekologicznych i przedsięwzięć związanych z działaniami na rzecz poprawy jakości powietrza. 6) Zakupiono „Koło fortuny” pełniące rolę edukacyjno i wykorzystywane do przeprowadzania konkursów ekologicznych (m.in. na dniu otwartym Polpharmy S.A.). 7) Zakupiono materiały edukacyjno-promocyjne przekazywane mieszkańcom powiatu w ramach konkursów i akcji edukacji ekologicznej. 8) Przeprowadzono w Gazecie Powiatowej – Informator Powiatu Starogardzkiego konkursy dot. problematyki smogu. 9) Publikowano w Gazecie Powiatowej informacje o akcji #STOPSMOG i podejmowanych w ramach niej działaniach. 10) Przeprowadzono szkolenie w zakresie rozpoznawania i zwalczania zagrożeń ekologicznych oraz kształtowania świadomości proekologicznej dla zastępów Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych powiatu starogardzkiego w tym m.in. w zakresie ochrony powietrza. 11) Organizowano wraz z Ogniskiem Pracy Pozaszkolnej oraz współfinansowano X Powiatowy Festiwal Piosenki Ekologicznej. 12) Współfinansowano akcję „Drzewko za makulaturę” organizowaną przez Polska Presse Sp. z o.o. na terenie Zakładów Farmaceutycznych Polpharma SA w Starogardzie Gdańskim. 13) Współorganizowano „Akcję sprzątania świata 2018”, przekazano gminom i jednostkom organizacyjnym powiatu starogardzkiego worki i rękawice na ww. Akcję. 14) Współfinansowano inne działania ekologiczne i fundowano nagrody w konkursach ekologicznych.	5.718,27 zł (Dzień otwarty POLPHARMY) 1.498,40 zł („Wymyśl rym na ANTY-dym”) 3.279,81 zł („Akcja sprzątania świata”) 15.000,00 zł (X Powiatowy Festiwal Piosenki Ekologicznej) 500,00 zł („Drzewko za makulaturę”) 10.000,00 zł (szkolenie Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych) 5.999,99 zł (inne działania ekologiczne i nagrody w konkursach) RAZEM: 69.861,15 zł środków własnych (pochodzące z opłat i kar środowiskowych)
--	---	--

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wypełnionych ankiet przez Interesariuszy

7. Monitoring realizacji programu – wskaźniki monitorowania

W celu umożliwienia oceny stopnia realizacji celów określonych w Programie ochrony środowiska ustalone zostały wskaźniki monitorowania. Zmiana wartości wskaźników obrazuje czy prowadzone działania są zgodne z priorytetami i kierunkami określonymi w planie.

Oznaczenia w tabeli:

- zmiana pozytywna dla środowiska.

- zmiana negatywna dla środowiska.

- bez zmian dla środowiska.

Tabela 4 Ocena wskaźników monitorowania

Obszar interwencji	Wskaźniki monitorowania					Ocena
	Wskaźnik	Wartość bazowa (2015r.)	2017r.	2018r.	Wartość docelowa (2020r.)	
Ochrona klimatu i jakości powietrza	mierniki jakości powietrza: przekraczanie wartości dopuszczalnych oraz wartości dla klasy A	benzo(a)piren w klasie C	benzo(a)piren w klasie C	-	wskaźniki w klasie A	😐
		pył zawieszony PM ₁₀ w klasie C	pył zawieszony PM ₁₀ w klasie C	-		😐
		pył zawieszony PM _{2,5} w klasie C	pył zawieszony PM _{2,5} w klasie A	-		😊
	sprzedaż energii cieplnej w ciągu roku ogółem [GJ]	399.156	433.778	-	400.000,0	😊
	długość sieci cieplnej prowadzącej do budynków [km]	29,8	27	-	31,0	😞
	długość czynnej sieci gazowej rozdzielczej [km]	171,780	185,772	201,706	173,000	😊
	zużycie gazu [tys. m ³]	5.667,8	-	-	5.700,0	bez oceny

	wielkość emisji zanieczyszczeń pyłowych do powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych [Mg]	244	76	89	240	😊
	wielkość emisji zanieczyszczeń gazowych do powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych [Mg]	186.808	247.940	302.108	186.800	😞
Zagrożenia hałasem, Ochrona klimatu i jakości powietrza	długość dróg powiatowych: o nawierzchni gruntowej [km]	50,2 (2014r.)	43	42,1	48,4	😊
	gminne: o nawierzchni gruntowej [km]	1.228 (2014r.)	1.183,4	1.149,3	1 217,2	😊
	długość ścieżek rowerowych [km]	34,6 (2014)	49,7	52,8	37,0	😊
Zagrożenia hałasem	wielkość i miejsca notowanych przekroczeń hałasu komunikacyjnego [dB]	lokalnie 10-15	pomiar w m. Kopytkowo przy A1 – w normie	-	brak przekroczeń dopuszczalnych norm	😐
Pola elektromagnetyczne	wyniki pomiarów wartości promieniowania elektromagnetycznego [V/m]	brak badań na terenie powiatu (w innym lokalizacjach – brak przekroczeń)	brak przekroczeń – pomiar wyk. w m. Starogard Gdański i Skarszewy	-	brak przekroczeń normy 7	😐
Gospodarowanie wodami	powierzchnia terenów zmeliorowanych [ha]	1.221,5	-	-	27.373	bez oceny
	długość zmodernizowanych urządzeń melioracji wodnych [km]	99,7 rowów melioracyjnych	-	-	1.227,8 rowów melioracyjnych	bez oceny
	jakość wód powierzchniowych w punktach monitoringowych	zły stan wód	zły stan wód	-	osiągnięcie dobrego stanu wód zgodnie z założeniami RDW	😐

	jakość wód podziemnych w punktach	dobry stan chemiczny	nie badano JCWPd 28	-	utrzymanie dobrego stanu wód zgodnie z założeniami RDW	
	wykryte przekroczenia w wodach ujmowanych na cele komunalne	mangan	odnotowano przekroczenia	-	brak przekroczeń dopuszczalnych norm	
	liczba gospodarstw zwodociągowanych [szt.]	19.846	20.600	20.807	19.870	
Gospodarowanie wodami	stopień zwodociągowania [%]	91,3	91,6	-	94,0	
	zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności [dam³]	7.868,9	8.369,5	8.988	7.860,0	
	zużycie wody na potrzeby przemysłu [dam³]	3.584,0	4.128	4.231	3.582,0	
	liczba zbiorników bezodpływowych [szt.]	8.910	9.089	-	-	
	liczba przydomowych oczyszczalni ścieków [szt.]	484	541	-	-	
	stosunek długości sieci kanalizacyjnej do długości sieci wodociągowej [%]	45,62	44,18	45,18	100	
Gospodarka wodno-ściekowa	długość sieci kanalizacyjnej [km]	525,3	522,9	541,7	530,0	
	liczba przyłączy kanalizacyjnych prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania [szt.]	9.849	10.202	10.456	10.000	
	stopień skanalizowania [%]	62,4	62,7	-	70,0	
	długość sieci wodociągowej [km]	1.151,5	1.183,5	1.199	1.170,0	
	stopień zwodociągowania [%]	91,3	91,6	-	94,0	
	ilość wydobytych surowców (tys. Mg)	1.456,78	2.001,73	2.684,43	1.500,0	
Zasoby geologiczne	powierzchnia wymagająca rekultywacji, grunty zdewastowane i zdegradowane [ha]	189,69	-	-	bieżąca rekultywacja	bez oceny

	(udział w całkowitej powierzchni powiatu %)					
	powierzchnia terenów zrekultywowanych [ha] (udział w całkowitej powierzchni wymagającej rekultywacji %)	b.d.	-	-	bieżąca rekultywacja	bez oceny
Gleby	powierzchnia użytków rolnych i ich udział w ogólnej powierzchni powiatu [ha / %]	50.209 ha 37,32 %	-	-	50.208 ha 37,33 %	bez oceny
	powierzchnia terenów chronionych wyłączonych z produkcji rolnej [ha]	2,27	-	-	racjonalna gospodarka gruntami chronionymi	bez oceny
	ilość dzikich wysypisk zlikwidowanych w ciągu roku	46	32	-	0	😊
	ilość odpadów komunalnych zebranych podczas likwidacji dzikich wysypisk w ciągu roku [Mg]	35,3	25	-	0	😊
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	ilość powstających zmieszanych odpadów komunalnych kod 20 03 01 [Mg]	29.316,07	27.706,49	27.791,03	29.000,00	😊
	ilość zmieszanych odpadów zebranych w ciągu roku na 1 mieszkańca w kg	205,7	184	182,8	-	😊
	ilość wytworzonych odpadów gospodarczych [tys. Mg]	39,2	72,7	69	38,0	😞
	procent odzyskanych odpadów gospodarczych [%]	11,7	-	-	12,0	bez oceny
	udział składowanych odpadów gospodarczych do wytworzonych odpadów [%]	0,0	-	-	0,0	bez oceny
	ilość zdemontowanego i unieszkodliwionego azbestu [Mg]	1.022,316	-	-	16.389,208	bez oceny
	zwiększenie liczby punktowych form ochrony przyrody [szt.]	112	113	96	115	😞
Zasoby przyrodnicze	powierzchnia obszarów prawnie chronionych [ha]	57.100,62	57.100,62	57.115,13	-	😊

	powierzchnia terenów zieleni urządzonej [ha]	110,23	115,49	112,19	111,00	😊
	udział powierzchni obszarów prawnie chronionych [%]	42,4	42,4	42,5	42,5	😊
	lesistości powiatu	41,2	42,2	42,1	43,0	😊
	powierzchnia lasów [ha]	56.642,02	56.717,81	56.679,32	56.650,0	😊
Zagrożenia poważnymi awariami	rodzaje i liczba zdarzeń mogących spowodować nadzwyczajne zagrożenia środowiska na obszarze powiatu	0	0	0	0	😐

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL, Raportu o stanie środowiska, baza danych RDOŚ itp.

8. Podsumowanie i wnioski

Ochrona klimatu i jakości powietrza

Jakość powietrza wpływa na zdrowie i życie ludzi oraz roślin. Jest ona oceniana na podstawie zawartości substancji tj.: benzen, dwutlenek azotu, tlenki azotu, dwutlenek siarki, ołów, pył zawieszony PM₁₀ i PM_{2,5}, tlenek węgla oraz ozon. Normy klasyfikujące jakość powietrza określają także ilość dni w ciągu roku, w których może dojść do ich przekroczeń. Jakość powietrza przekłada się również na zmiany klimatu, stąd działania na rzecz czystego powietrza bardzo mocno zintensyfikowały się w ostatnich latach. Powiat Starogardzki bardzo aktywnie i świadomie działa na rzecz poprawy jakości powietrza. Współdziała w tym zakresie z gminami, szkołami, lokalnymi przedsiębiorcami, rolnikami i strażą pożarną. W latach 2017 i 2018 duży nacisk podstawiono na edukację. Zmierzenie się z problemem niskiej emisji będzie skuteczne wtedy, gdy cała społeczność lokalna będzie miała świadomość problemu oraz wiedzę jak go rozwiązać. Wśród działań inwestycyjnych liczne są te w termomodernizację budynków użyteczności publicznej oraz ogólnie zwiększenie efektywności energetycznej. Jednakże ilość budynków użyteczności publicznej jest ograniczona i bardzo istotny wpływ na jakość powietrza ma również energochłonność budynków prywatnych. Stąd edukacja, aby mieszkańcy podjęli działania inwestycyjne w docieplenia, wymianę stolarki okiennej i drzwiowej, wymianę źródeł światła, ale także aby ich codzienne zachowania wpływały na ograniczanie emisji bezpośrednio na terenie powiatu oraz w globalnym ujęciu poprzez ograniczanie emisji ekwiwalentnego CO₂. Ekwiwalentne CO₂ jest związane np. z wytwarzaniem energii elektrycznej w blokach energetycznych opalanych węglem. Co prawda na terenie Powiatu Starogardzkiego nie ma elektrowni, jednak jest ona przesyłana na dalekie odległości z miejsc jej wytworzenia.

Wtedy zużycie energii elektrycznej przez mieszkańców i przedsiębiorców z terenu powiatu powoduje powstanie emisji w innym miejscu, a ich korzystanie ze środowiska obliczane jest na podstawie wskaźnika czyli ekwiwalentnego CO₂. Inną ważną kwestią związaną z emisją gazów i pyłów do atmosfery na którą ma wpływ ludność z terenu powiatu jest tzw. ślad węglowy wskazujący dla każdego produktu konsumowanego oraz związany z tym cykl życia produktu. Dlatego zachowania konsumentów winny być przemyślane i odpowiedzialne. Każdy mieszkaniec i przedsiębiorca dobrze aby przeanalizował z czego produkt jest wykonany i jaki poziom emisji wiąże się z jego wyprodukowaniem, jaką drogę produkt musiał przebyć by można go było kupić, jak długo będzie używany i czy będzie można go poddać recyklingowi lub innym działaniom odzysku. Jak widać walka z emisją winna być analizowana bardzo szeroko, aby móc dokonać szybkich i faktycznych zmian w działaniu na rzecz poprawy powietrza i zatrzymanie zmian klimatu.

Na szczeblu powiatowym i gminnym, narzędziami do poprawy jakości powietrza jest motywacja i wsparcie indywidualnych gospodarstw domowych do: podłączania nieruchomości do sieci ciepłowniczej i gazu ziemnego, zmiana źródeł ciepła na mniej emisyjne oraz wykorzystanie odnawialnych źródeł energii.

Dobrze widziane byłoby również ukierunkowanie działań edukacyjnych już nie tylko na walkę z niską emisją w miejscu przebywania danej społeczności, ale właśnie szerzej poprzez zwrócenie uwagi, że codzienne wybory i zachowania (zakupy, sposób użytkowania, a potem co staje się odpadem itd.), które wiążą się z emisją w innym miejscu, często też w innym kraju, na innym kontynencie.

Na terenie Powiatu Starogardzkiego władze i mieszkańcy borykają się z problemem ponadnormatywnego zanieczyszczenia powietrza pyłem PM₁₀, PM_{2,5} oraz benzo(α)pirenem. Najistotniejszym źródłem tych zanieczyszczeń jest emisja z ogrzewania budynków paliwem stałym, często złej jakości. Wskaźniki monitorowania obrazują, że problem z jakością powietrza jest istotny, jednakże jego stan systematycznie się poprawia. Powiat Starogardzki w zakresie badania jakości powietrza na terenie województwa pomorskiego należy do strefy pomorskiej. W tej strefie parametry ustalone pod kątem ochrony zdrowia w latach 2013-2015 systematycznie przekraczały normy, w zakresie trzech substancjami: PM₁₀ – pył zawieszony, PM_{2,5} – pył zawieszony drobny oraz B(a)P - benzo(a)piren. Przekroczenia spowodowały zakwalifikowanie strefy pomorskiej do klasy C, co oznacza, iż ilość trzech wyżej wymienionych substancji w powietrzu przekracza normy z uwzględnieniem dozwolonych częstości przekroczeń określonych w rozporządzeniu w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu. Jednakże w raportowanym okresie (lata 2017-2018) w strefie pomorskiej odnotowano przekroczenia norm i zakwalifikowano do klasy C powietrze ze względu na dwie, a nie trzy jak dotychczas substancje, tj.: PM₁₀ – pył zawieszony i benzo(a)piren. Jakość powietrza poprawiła się dla substancji pyłu zawieszonego PM_{2,5}, jednak mimo licznych działań, które z pewnością niosą za sobą efekt ekologiczny, specjaliści monitorujący jakość powietrza przyczyn tej sytuacji upatrują w relatywnie „ciepłych” zimach w roku 2017 i 2018. Ponieważ nie było mrozów to ilość zapotrzebowania na paliwo stałe do ogrzewania budynków spadła, w wyniku czego mniej substancji wyemitowano

do powietrza. Dopiero monitoring w dłuższej perspektywie czasowej wykaze na ile zmiana jakości powietrza jest stała.

Teren powiatu jest w niewielkim stopniu zgazyfikowany, jednak w porównaniu do roku bazowego (2015) długość czynnej sieci gazowej rozdzielczej, czyli takiej, do której podłączają się indywidualni odbiorcy, wzrosła o prawie 30 km. Rozbudowa sieci przekłada się bezpośrednio na wzrost czynnych przyłączy do budynków z 4.444 szt. w 2015 roku do 4.970 szt. w roku 2018. Wzrost nastąpił o 526 czynnych przyłączy. Na terenie miasta Starogard Gdański jest średni poziom dostępności do gazu ziemnego, natomiast na terenach wiejskich dostępność jest bardzo mała. Takie rozłożenie dostępności do infrastruktury sieciowej jest uzasadnione z przyczyn ekonomicznych i technicznych.

Największa sieć ciepłownicza znajduje się na terenie miasta Starogard Gdański. Liczne są też większe kotłownie dla większej liczby odbiorców ciepła. Według danych GUS w 2015r. na terenie powiatu zewidencjonowano 53 kotłownie i sieci ciepłne, a w 2017r. było już ich o 20 więcej.

W zakresie emisji gazów i pyłów ze źródeł zakładów szczególnie uciążliwych z danych GUS wynika zdecydowany spadek emisji pyłów (w 2015r. do atmosfery wprowadzono 244 Mg pyłów, a w 2018r. 89 Mg) oraz zdecydowany wzrost emisji zanieczyszczeń gazowych (z 186.808 Mg w roku 2015 wzrosło do 302.108 Mg w 2018r.).

We walkę z zanieczyszczeniami powietrza wpisują się również działania ustawodawcze. Mając na względzie, iż problem z zanieczyszczeniami powietrza w zakresie B(a)P oraz pyłu PM₁₀ i PM_{2,5} występuje na terenie całego kraju, a jego głównym źródłem jest spalanie paliw stałych na cele grzewcze, w szczególności w małych, indywidualnych paleniskach. A często paliwa i kotły nie spełniają standardów, które mogłyby ograniczać emisje substancji szkodliwych. Rozwiązaniem winno być wprowadzanie standaryzacji paliw stałych oraz kotłów poprzez:

- ✓ Rozporządzenie Ministra Energii z dnia 27 września 2018 r. w sprawie wymagań jakościowych dla paliw stałych (Dz. U. poz. 1890);
- ✓ Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 5 września 2017r. w sprawie wymagań dla kotłów na paliwo stałe (Dz. U. poz. 1690);
- ✓ Opracowanie uchwały antysmogowej dla województwa pomorskiego (w trakcie prac).

Zagrożenia hałasem

Na terenie powiatu występuje presja ze źródeł komunikacyjnych i przemysłowych. W 2017r. w wyniku działań interwencyjnych WIOŚ wykonał badania w miejscowości Kopytkowo, gdzie źródło hałasu stanowił odcinek autostrady A1. Przekroczeń norm jednak nie odnotowano.

W celu zmniejszenia presji na klimat akustyczny miasta Starogard Gdański planowana jest budowa obwodnicy, dla której w trakcie realizacji jest przygotowanie studium wykonalności. W związku z czym pełne osiągnięcie celów zawartych w programie będzie możliwe po zrealizowaniu ww. inwestycji. Jednocześnie jednak realizowane są liczne inwestycje w modernizację dróg pozytywnie wpływające

na zmniejszenie poziomu hałasu, ale także na poziom emisji gazów i pyłów ze spalania paliw w silnikach spalinowych (czyli w samochodach). Redukcja emisji hałasu i substancji do powietrza (w tym w dużej mierze pyłu) wynika ze zmniejszenia długości dróg powiatowych i gminnych o nawierzchni gruntowej. W 2014 roku dróg gruntowych było łącznie 1.278,2 km, a w roku 2018 było ich o 12,6 km mniej. Do roku 2018, w porównaniu do roku bazowego systematycznie wzrastała również ilość dróg rowerowych, które mają dać możliwości mieszkańcom do bezpiecznego i bezemisyjnego przemieszczania się po terenie powiatu.

Pola elektromagnetyczne

Urządzenia elektryczne i elektroniczne emitują sztuczne promieniowanie elektromagnetyczne. Jednym z najpowszechniejszych źródeł PEM są linie i stacje elektroenergetyczne, stacje radiowo-telewizyjne oraz stacje bazowe telefonii komórkowej. W domach zaś źródłami są przedmioty codziennego użytku tj. telefony komórkowe, kuchenki mikrofalowe, routery WiFi, piloty do zdalnego sterowania itp. Należy pamiętać, że poziom pól elektromagnetycznych maleje wraz ze wzrostem odległości od źródła.

Wyniki badań monitoringowych poziomu PEM w środowisku wykazują, iż mimo wielu źródeł utrzymuje się ono na bardzo niskim poziomie. Uzyskane wyniki z pomiarów wykazują promieniowanie na poziomie kilku procent wartości dopuszczalnej wynoszącej 7 V/m, określonej w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. Nr 192, poz. 1883). Same pomiary zaś wykonywane są w cyklu trzyletnim. Punkty pomiarowe wyznaczono również na terenie powiatu starogardzkiego: w m. Starogard Gdański przy ul. Hallera średnia wartość PEM zmierzona w 2017r. wyniosła 0,31 V/m; w m. Skarszewy przy ul. Jana III Sobieskiego średnia wartość PEM wyniosła zaś 0,21 V/m.

Ze wskaźników monitorowania wynika iż osiągnięcie celu dla PEM jest niezagrożone.

Gospodarowanie wodami

Na obszarze powiatu starogardzkiego stale monitorowane przez WIOŚ, są jeziora: Borzechowskie Wielkie, Sumińskie i Kałębie, które wg badań zarówno w roku bazowym, jak i w okresie raportowania wykazują zły stan wód. W zakresie wód płynących monitorowana jest rzeka Wierzyca, która podobnie jak wody stałe charakteryzuje się złym stanem wód.

Na terenie Powiatu Starogardzkiego pobór wody do spożycia odbywa się z ujęć wód podziemnych, których jakość jest systematycznie badana przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego.

Gospodarka wodno-ściekowa

Stopień zwodociągowania i skanalizowania terenu powiatu jest na dobrym poziomie, jednak pozostaje problem właściwej gospodarki ściekowej na terenach zabudowy mocno rozproszonej, gdzie budowa sieci kanalizacyjnej jest ekonomicznie i technologicznie nieuzasadniona. Infrastruktura sieci kanalizacyjnej przyłączonej do oczyszczalni ścieków uzupełniona jest o zbiorniki bezodpływowe oraz przydomowe oczyszczalnie ścieków, których ilość w ewidencji co roku wzrasta. W roku 2015 na terenie powiatu zewidencjonowano 8.910 szt., natomiast 2 lata później było ich już o 179 więcej. Przydomowych oczyszczalni w 2015r. było 484, a w 2017 roku było ich o 57 więcej. Wzrosła również ilość przyłączy kanalizacyjnych prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania z 9.849 w 2015r. do 10.456 w roku 2018 – wzrost o 607 budynków przyłączonych do sieci. Przy czym długość samej sieci kanalizacyjnej wrosła z 525,3 km w roku 2015 do 541,7 km w roku 2018 – wzrost o 16,4 km.

Samorządy prowadzą dalsze inwestycje w infrastrukturę, w czym upatruje się zmniejszenie presji na JCWP i PCWPD ze strony gospodarki ściekowej, w szczególności tej dotychczas nieregulowanej.

Zasoby geologiczne

Ilość wydobywanych kopalin na terenie powiatu systematycznie wzrasta. Aktualnie odnotowana tendencja nie wpisuje się w założone cele w zakresie zasobów geologicznych. Pozytywne jest jednak to, iż wydobywanie kopalin odbywa się w oparciu o posiadane koncesje, dzięki czemu zabezpieczona jest formalna strona późniejszej rekultywacji wyrobiska. W latach 2017-2018 Starostwo Powiatowe nie wydało żadnej nowej koncesji.

Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

W dobie wzrostu konsumpcji i nasycenia produktami należy pamiętać o zagrożeniu ze strony wytwarzanych odpadów. Dlatego w produkcji i usługach powinno stosować się rozwiązania i technologie zapobiegające ich powstawaniu. W przypadku, kiedy nie jesteśmy w stanie zapobiegać ich wytwarzaniu, powinniśmy postępować zgodnie z przyjętą w ustawie o odpadach hierarchią tj. przygotowywać do ponownego użycia, recyklingu i odzysku, a dopiero ostatnim rozwiązaniem przy unieszkodliwianiu odpadów powinno być poddawanie ich składowaniu na składowiskach.

Władze jednostek samorządowych w umiarkowanym stopniu edukują swoich mieszkańców w zakresie gospodarowania odpadami oraz utrzymania czystości miast i gmin m.in. przez akcje „Sprzątanie Świata”. Efekty kultury mieszkańców widoczne są w statystykach, które wykazują tendencję spadkową w zakresie powstawania dzikich wysypisk.

Niektóre gminy na terenie powiatu starogardzkiego należą do Związku Gmin Wierzyca, który organizuje odbieranie i zagospodarowanie odpadów komunalnych

od mieszkańców. Do związku należą gminy: Bobowo, Lubichowo, Skórcz, miasto Skórcz, Smętowo Graniczne oraz Starogard Gdański (gm. Wiejska). Związek Gmin Wierzyca w minionych latach osiągnął wymagane przepisami prawa poziomy w zakresie:

- przygotowania do ponownego użycia, odzysku, w tym recyklingu selektywnie zebranych frakcji metali, papieru i tektury, szkła oraz tworzyw sztucznych,
- recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami, innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych oraz
- ograniczenia składowania odpadów ulegających biodegradacji.

W 2018r. pojawił się problem z osiągnięciem określonych w przepisach prawa poziomów dla przygotowania do ponownego użycia, odzysku, w tym recyklingu selektywnie zebranych frakcji metali, papieru i tektury, szkła oraz tworzyw sztucznych z uwagi na duży skok poziomu z roku 2017 na 2018. W 2017r. poziom wynosił 20%, a w 2018r. wynosił on 30%. Taki skok spowodował, że nie osiągnięto wymaganego poziomu 30%.

W raportowanym okresie widoczny jest spadek ilości zebranych zmieszanych odpadów komunalnych. Trend ten jest o tyle pozytywny, że mimo wzrostu konsumpcji nie odnotowano wzrostu ilości zebranych odpadów zmieszanych. Biorąc pod uwagę, iż ilość „dzikich wysypisk” spada to ewentualnie wytworzone odpady nie znajdują się w miejscach do tego nieprzeznaczonych.

Gmina Lubichowo, Starogard Gdański, Zblewo, Smętowo Graniczne, Czarna Woda i Miasto Skórcz w raportowanym okresie kontynuowało działania polegające na dofinansowaniu przedsięwzięć związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest. Środki finansowe w części pozyskano z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska w Gdańsku. Kwoty przeznaczone na dofinansowania są jednak bardzo niskie i z pewnością nie odpowiadają na faktyczne zapotrzebowanie mieszkańców oraz na cele zawarte w Programach Usuwania Wyrobów Azbestowych, zarówno na szczeblu krajowym, powiatowym jak i gminnym.

Zasoby przyrodnicze

W raportowanym okresie na terenie powiatu znacznie spadła ilość pomników przyrody co zupełnie rozminęło się z założonymi celami, gdyż zakładano ich wzrost. Natomiast zgodnie z programem wzrosła powierzchnia obszarowych form ochrony przyrody o około 15 ha.

We wskaźniku strukturalnym nie odnotowano wzrostu lesistości na terenie powiatu, jednak po szczegółowej analizie powierzchni lasów widoczny jest jej wzrost.

Powierzchnia zieleni zorganizowanej wzrosła w 2017 r., a następnie nieco spadła w 2018r. Jednakże i tak odnotowano wzrost w porównaniu do roku bazowego. Widoczne jest tren wzrostu inwestycji w budowanie i obsadzanie terenów zielonych. W 2018 roku Powiat Starogardzki dokonał zakupów sadzonek drzew i krzewów, które przekazał jednostkom publicznym oraz w latach 2017 i 2018 zakupiono sadzonki na akcję „Drzewko

za makulaturę”. Trend ten potwierdza analiza danych GUS wskazujących ilość nasadzeń i ubytków drzew i krzewów na terenach zielonych. Bilans nasadzeń do ubytków w latach 2015-2018 jest co roku dodatni, czyli więcej się nasadza niż usuwa.

Wskaźniki monitorowania raportowanym okresie są na tyle niejednoznaczne, że zaleca się gospodarowanie zasobami przyrodniczymi z zachowaniem ostrożności, aby nie doszło do pogorszenia stanu wskaźników w kolejnych raportowanych latach, w szczególności w zakresie ochrony „dzikiej przyrody”.

Zagrożenia poważnymi awariami

Na obszarze powiatu występują dwa zakłady o zwiększonym lub dużym ryzyku występowania poważnych awarii przemysłowych:

- Zakład Farmaceutyczny „Polpharma” S.A. w Starogardzie Gdańskim - zakład dużego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej;
- Destylarnia Sobieski S.A. w Starogardzie Gdańskim - zakład zwiększonego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

Jednakże zgodnie z dokumentem pt.: Informacja Komendanta Powiatowego PSP o stanie bezpieczeństwa powiatu starogardzkiego w zakresie ochrony przeciwpożarowej za 2017r. do awarii nie doszło. Na dzień 7 października 2019r. stosownej informacji za rok 2018 nie opublikowano.

W raportowanym okresie nie wystąpiły również żadne zdarzenia z udziałem substancji niebezpiecznych, które można by sklasyfikować jako poważne awarie.

Spis tabel:

Tabela 1 Cele i kierunki interwencji ustalone dla poszczególnych obszarów interwencji	5
Tabela 2 Status realizacji inwestycji wpisanych do POŚ dla powiatu starogardzkiego.....	7
Tabela 3 Wykaz działań w zakresie edukacji ekologicznej	36
Tabela 4 Ocena wskaźników monitorowania.....	39

Spis rysunków:

Rysunek 1 Mapa powiatu starogardzkiego	4
Rysunek 2 Liczba ludności w latach 2015-2018 na terenie powiatu starogardzkiego	5